

N.133/2.

N. 133/2 (3969)

HFM
Könyvtára
20230113

MŰVÉSZETI KÖNYVEK

HFM
Könyvtára
20230113

HFM
Könyvtára
20230113

N. 133/2 (5969)

HORVÁTH TIBOR

ÁZSIA MŰVÉSZE

A BUDAPESTI
HOPP FERENC KELETÁZSIAI MŰVÉSZEI MŰZEUM
GYŰJTEMÉNYEIBEN

HFM
Könyvtára
2023.07.13

KÉPZŐMŰVÉSZEI ALAP KIADÓVÁLLALATA
BUDAPEST, 1954

N. 133/2 (5969)

CÍMLAPOT TERVEZTE :

RICHTER ILONA

FÉNYKÉPEZTÉK :

DR. BALÁZS MIKLÓS

KÁRÁSZ JUDIT

PETRÁS ISTVÁN

HFM
Könyvtára
20230113

A KELETÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM TÖRTÉNETE

«Mivel az egész Nemzet' híre, nem az egyes polgárok' nagy vagyonaiktól, hanem a köz kintstől, a' melly az elme's lélek' tökéletességére és épülésére szolgál veszi eredetét, 's mértékét, mert nem tsak magunk, hanem Hazánk' hasznára is kellek gazdagoknak lenniünk, minden igazsággal is egy részét örökségünknek Hazánk magának kívánhatja, ha jó és hív Hazafiak dicséretit itthon és külföldön megérdemelni és fentartani kívánjuk. Azért minden alkalmatosság előttünk kedves és örvendetes legyen, a' melly utat mutat, magunk' javaiból áldozatot tennünk.

Bizonyára a' nagy Lélek semmi betsesebbet nem lát, mint ha kintseit Hazájának szerzett gyümölsöző szándékára gyorsan és jó kedvel felszentelbeti, a' mellyből ember társai vehessék 's láthassák hasznokat, külföldiek pedig már az első tekintetre is értbessék 's mondassák: nem szükölködik már a' Magyar a' Kulturában, a' mellynek heves lángja nélkül semmi az emberi értelemben tökéletességre nem mehet.»

A nemzeti gyűjtemények elintézésé' feltételei, Magyarország hazafiai számára. (1807). — «A Magyar Nemzeti Múzeum multja és jelene» (Budapest, 1902) c. munkából.

A magyar múzeumok története 1802-vel, a Magyar Nemzeti Múzeum megalapításával kezdődik. Elejétől fogva a nemzeti fejlődés szolgálatában a nemzeti öntudat erősödését szolgálták. A közkinccsek, melyeket a nemzet áldozatkészségéből, számos esetben szegény munkásemberek adományaiából összegyűjtöttek, az «embertársak» hasznára kiállításokra kerültek és a magyar kultúra gyarapodását bizonyították.

A világrészeket összekötő tengeri utaktól jóformán elzárt Magyarországon az ázsiai műtárgyak gyűjtése csak a polgárság fejlett korszakában indulhatott meg. Akkor is még a nagyobb vállalkozásokra hajlamos arisztokraták voltak az első gyűjtők, akik közül többen tudományos expedíciókat szerveztek Ázsia megismerésére. A hazai Keletázsiai Múzeum létrehozatala mégis az idegenből ifjú munkásként bevándorolt *Hopp Ferenc* nevéhez fűződik, aki ebben az országban vagyonos polgárrá és érzéseiben magyarrá lett.

Az 1919-ben, a Magyar Tanácsköztársaság idején alapított Keletázsiai Művészeti Múzeum igazi fejlődése a Magyar Népköztársaság megteremtésével kezdődhetett meg. Államunknak a népi demokratikus, a szabadságharcaikat vívó, vagy a világ béketáborához tartozó ázsiai népekkel való szoros baráti kapcsolatai Múzeumunk jelentőségét megsokszorozták és munkánkat fontosabbá tették. A Kínai Népköztársaságtól, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságtól Múzeumunkhoz eljuttatott ajándékok bizonyítják, hogy e baráti országokban is megértő támogatásra számíthatunk.

A Keletázsiai Művészeti Múzeum története akkor kezdődött meg, amikor 1919 április 28-án Hopp Ferenc megígérte *Felvinczi Takáts Zoltánnak*, hogy a Múzeum létrehozásához szükséges alapot biztosítja. Ezen a napon ülte Hopp Ferenc nyolcvanhatodik, életének utolsó születésnapját, néhány hónappal később, szeptember 9-én húnyt el. 1919 június hó 22-én kelt végrendeletében, a Múzeum alapítólevelében, a következő szavakkal fogalmazta meg nagyszerű adományát:

«Mivel . . . meggyőződtem arról, hogy a gyűjteményem javarészét alkotó keletázsiai (kínai, japán és indiai) műtárgyak alkalmasak arra, hogy egy keletázsiai művészeti múzeum alapjául szolgáljanak, s másrészt a kulturális művelődés céljából a nagy nyilvánosságnak hozzáférhetővé tétessenek, . . . elhunytam esetére a következő rendelkezéseket teszem: a Budapesten VI. kerület, Andrásy-út 103. szám alatt lévő villámot, az azzal járó és az ingatlan vagyoni jogi természetével bíró összes tartozékaival együtt a Magyar Államnak, annak bárminő alakulatában tulajdonjogilag hagyományozom olyan kikötéssel és feltétellel, hogy az épület gyűjtemények és más állami tulajdonban lévő megfelelő műtárgyak felhasználásával keletázsiai művészeti múzeumnak rendeztessék be, csak erre a célra és egy a múzeummal kapcsolatos ázsiai tudományos intézet céljaira szolgáljon és a múzeum minden időben az én nevemet viselje.»

Hopp Ferenc, az egykori jól ismert Vörösmarty-téri Calderoni-cég tulajdonosa, Fulneken, Morvaországban született, 1833-ban. Tizenhároméves korában jött Magyarországra, akkor állt be inasnak Calderonihoz. Egész életében sokat és szívesen utazott. Ezek során ötször járta körül a földet, először 1882–83-ban, utoljára 1913–14-ben, az első világháború előestéjén. Élénk érdeklődése, jó megfigyelőképessége, tanulmányvágya egyaránt vonzotta a földrajz, a természettudományok felé és Kelet-Ázsia művészetéhez, amely talán valamennyi között a legkedvesebb volt számára. Világutazóból így vált gyűjtővé. Érdekes nyomonkövetni gyűjteményei darabjainál, hogyan fejlődött, finomodott ízlése, mennyivel biztosabban és tudatosabban vásárolt később, mint amikor elkezdte. Mint minden gyűjtő, ő is megfizette a tandíját, míg a mesterséget kitanulta. Lakkok, elefántcsontok, cloisonné-tárgyak, bronzok, jade, hegyikristály és féldrágakövek, japán kardok azok, amelyeket leginkább szeret. Festményekhez nemigen nyúl, tudván, hogy igen sokat kellene tanulnia, szakemberré kellene válnia, hogy gyűjtésükben önmagát ellenőrizhesse. Porcelánokat se hozott magával nagy számban. «Könnyen törnek» mondta róluk. A több mint 4100 műtárgy, ami így a Múzeum gyűjteményeinek alapját képezi, személyesen kiválasztott, egyenként szívéhez nőtt darabja volt. Anyagi értéküket az elmúlt évtizedek — ahogy ez annyi más, múzeumokra hagyott magángyűjteménynél gyakran előfordult — nemhogy csökkentették volna, hanem még jelentősen emelték.

Az új múzeumot az országos múzeumok a tulajdonukban lévő keleti műtárgyanyag átadásával fejlesztették. Így került át a Szépművészeti Múzeumtól a 2337 darabból álló *Vay Péter*-féle japán gyűjtemény, amelyet Vay Péter egyik keleti útján, alapos előtanulmányok után, állami megbízatásból vásárolt össze. Az általa hangoztatott elv, hogy «a külső forma tökélyénél lényegesebb a belső érzés, az alkotó művészeti szellem megnyilatkozása», lényegében abban nyilvánult meg, hogy elsősorban is fametszeteket, festményeket és szobrokat gyűjtött és ügyelt arra is, hogy gyűjteményében lehetőség szerint megfelelően legyenek képviselve az egyes korok, stílustörekvések, a különböző iskolák. A gyűjtemény számszerinti megoszlása: fametszet 1093 lap, festmény 338 tegercs, 11 faszobor, 176 jórészt fametszetekkel illusztrált könyv és 719 darab kisplasztika. A gyűjtemény javarésze, 592 darab, 1908 óta állandó kiállításon látható volt a Szépművészeti Múzeumban, nyomtatott katalógus is jelent meg róla. A műtárgyak leírásában és a kiállítás munkáiban résztvett *Felvinczi Takáts Zoltán*, aki egyre behatóbban foglalkozott már ekkor Ázsia művészetével és így elismert szakemberként került azután az újonnan létesült Múzeum élére. Ezt egyébként Hopp Ferenc maga is így kívánta.

Az Országos Iparművészeti Múzeum a múlt század hetvenes éveitől kezdve gyűjtött és vásárolt ázsiai műtárgyakat, rendszerint világkiállításokon, vagy ha akár hazai, akár külföldi híresebb gyűjteményt ajánlottak fel megvételre. A hazaiak közül legérdekesebb *Szemere Attila* (1859—1905) japán fésű-gyűjteménye, a külföldiek közül *Olga Wegener* kínai brokát-gyűjteménye. Az első Gandhára- emlékek — Schwaiger Imre ajándékai — ugyancsak az Iparművészeti Múzeumtól kerültek át hozzánk, ezekből nőtt ki, — további Schwaiger Imre ajándékok révén — Múzeumunk nemzetközi szempontból is jelentős Gandhára-anyaga.

A Magyar Nemzeti Múzeum Régiségtárából — az Iparművészeti Múzeum közvetítésével — átadott darabok számban nem terjedtek sokra, értékük azonban igen jelentős. Ilyenek pl. *Dr. Duka Tivadarnak* (1825—1908) — Kőrösi Csoma Sándor életrajzírójának, az 1848—49-es szabadságharc fiatal segéd tisztjének — ajándékai, közöttük az ebben a könyvben is bemutatott két nagyszerű bihári körelief, a Visnu-fej és a sziámi aranyozott bronz Buddha-fej.

A Néprajzi Múzeumból átadott műtárgyak között szerepeltek a *Xántus János* (1825—1894) gyűjtéséből származó kínai, japán, hátsóindiai és indonéziai műtárgyak, amelyeket az 1869—70-es expedíciója során szerzett be. *Zichy Jenő* (1837—1906) gyűjteményéből, a huszas évek elején, főleg kínai bronzok kerültek át hozzánk. A japán műtárgyak egy része *Flesch Aladár*, volt yokohamai főkonzul ajándékai.

A Hopp-hagyaték rendezése, egyes tárgy-csoportjainak átadása a Néprajzi Múzeum, a Magyar Nemzeti Múzeum ásványtára részére, — amelyeket Hopp Ferenc életében is támogatott — valamint a fent leírt átvételek, továbbá a Múzeum első kiállításának munkálatai, igen hosszú időt vettek igénybe. Ehhez járult még az a körülmény is, hogy Felvinczi Takáts Zoltán mellett sem akkor, sem később, majdnem két évtizedig nem állott megfelelő munkatárs. A kiállítás így 1923 április 28-án nyílhatott meg. A földszinti és emeleti hét kiállítóhelyiség anyaga Kelet-Ázsia, India és Hátsó-India művészetét jól képviselte, a gyűjtemény egésze komoly színvonalat mutatott és kiemelkedő darabokban sem szűkölködött. Egészében véve megfelelt annak a képnek, amelyet hasonló jellegű köz- és magángyűjtemények 1900—1910 között világszerte nyújtottak. Ebben az időben, 1870-től kezdve, nyugaton Távolság-Kelet művészetét elsősorban Japán művészete jelentette. Ennek a nézetnek helytelensége az első világháború előtti években már nyilvánvalóvá lett. A Kínai Turkesztán homokba temetett városainak felfedezése, a Kínában meginduló vasútvonal-építkezések során napvilágra került régiségek kiszélesítették a kínai művészetről alkotható képet; ugyanakkor új megvilágításba helyezték az indiai és kínai művészetek közötti összefüggéseket. Az érdeklődés, a gyűjtés, a tudományos kutatás mindenképpen egyre nagyobb mértékben fordult Kína régi művészete felé.

Felvinczi Takáts Zoltán egyik legnagyobb érdeme az a törekvése volt, hogy amennyire szűkös anyagi lehetőségei megengedték, az európai régiségpiacon felmerülő, jórészt ásatásoknál előkerült kínai műtárgyakkal a Múzeum gyűjteményét kiegészítette. Vásárolt Londonban, Párizsban, Berlinben és Münchenben, aukciókon, vagy egyik-másik tanulmányútja alkalmával. Biztos szemmel, nagyon jó ízléssel vásárolt, mindig a lényeges darabokat vette meg. Különösen azokat a tárgyakat kereste, amelyek kapcsolatot bizonyítottak a magyarországi népvándorláskori emlékekkel. Idehaza és külföldön megjelent tanulmányaiban az új szerzeményű darabokat hamarosan publikálta. Mikor 1936-ban egyéves indiai, kínai és japán útján járt, a helyszínen adódott módja, hogy a legjobb darabokat megszerezze.

A Múzeum gyarapítását igen jelentős mértékben elősegítette, hogy olyan lelkes és áldozatkész barátokra és támogatóra talált, mint a szegedi születésű *Schwaiger Imre* (1866—1940), aki kora ifjúságában vándorolt ki Indiába. Delhiben megnyitott régiségkereskedése csakhamar egyike lett Indiában a leghíresebbeknek, a legjelentősebbeknek. Felvinczi Takáts Zoltán bizalmas barátságba került vele és a szülőföldje iránt haláláig forró ragaszkodást érző Schwaiger Imre öröm-

mel támogatta az új magyar múzeumot. Mikor londoni üzletét 1939 nyarán, nyugalomba vonulása előtt feloszlatta, Felvinczi Takátsot megegyeszer kihívta magához, hogy válogassa ki, mire lenne szüksége a Múzeumnak? A négy nagy ládát megtöltő anyag hazaszállítását felfüggesztette a második világháború kitörése, amelyet a műkincsek a londoni magyar követség bombabiztos pincéjében vészeltek át és csak a háború után érkeztek meg Magyarországra. Ennek az anyagnak javarészt Baktay Ervin közölte (*Recent Acquisitions of the Museum of Eastern Asiatic Arts in Budapest. Acta Orient. Hung. I. 1. pp. 191—199, plates I—XII.*).

Schwaiger Imre három évtizeden át gyarapította a Múzeum gyűjteményeit. Így joggal a Múzeum második alapítójának tekinthetjük. Indiai, nepáli és tibeti gyűjteményeink gazdagsága, igen magas színvonala jórészt az ő adományainak köszönhető.

Több más idegenbe szakadt magyar régiségkereskedőnek is sokat köszönhet a Múzeum. A Pekingben hosszabb ideig élt *Szabó Géza* a Sárga-folyó északi kanyarának Szui-jüan, vagy Ordosz vidékén előkerült bronztárgyakat küldött, amelyek jórésze, általánosan elfogadott vélemény szerint, az ázsiai hunok emléktárgyához tartozik.

1933-ban, a Múzeum megnyitásának tizedik és Hopp Ferenc születésének századik évfordulóján, a Múzeum emlékkiállítását rendezett «Nagy-Ázsia művészete» címmel. E sorok írója ekkor kapcsolódott be először a Keletázsiai Múzeum munkájába. A kiállítást leginkább módszertani kiállításnak lehetett volna nevezni. Olyan motívumokat állított egymás mellé, amelyek Ázsia művészetében közösek. Katalógusához Takáts Zoltán hosszabb bevezető tanulmányt írt.

Múzeumunk 1935-ig a Szépművészeti Múzeumhoz tartozott. Ez évben az Országos Történeti Múzeumhoz került át.

Az 1937-es évből a Múzeum leltárkönyve jelentős gyarapodásról számol be. Ekkor tért vissza Felvinczi Takáts Zoltán keleti útjáról és mintegy ötszáz darab műtárggyal gazdagította a gyűjteményeket. Ugyanebben az évben került át hozzánk az Országos Történeti Múzeumból a Zichy Jenő kaukázusi és belsőázsiai útján *Posta Béla* által összegyűjtött régészeti anyag, kerek ezer darab. Ennek kaukázusi részét még 1897-ben publikálta Posta Béla. (Zichy Jenő gr. kaukázusi és középázsiai utazásai, II. Az archaeologiai gyűjtemény leírása. Budapest.) Újabb szovjet tanulmányokból tudjuk, hogy a mi gyűjteményünket úgy tartják számon, mint a külföldre került legjelentősebb kaukázusi régészeti gyűjtemények egyikét.

A második világháborúban, Budapest ostrománál, a Múzeum gyűjteményei is komoly veszteséget szenvedtek. A hiánylista 926 tétele között szerepel a Vay-gyűjtemény számos nagyértékű festménye, az 1910-es budapesti japán kiállításon vásárolt Hirai Baiszen: a Heike-család bukása tekerckép-pár, valamint az 1939-ben *Zajti Ferenc* festőművész és India-utazótól megvásárolt textilgyűjtemény jelentős része.

A felszabadulás után a Múzeum kezdetben meglehetősen nehezen állt lábra. Ennek egyik érthető oka az volt, hogy a helyreállítási munkálatokat a súlyosan megrongálódott országos nagy múzeumok helyreállításával kezdték el.

1947 óta a Múzeum az Iparművészeti Múzeumhoz tartozik. 1948 nyarán, hatévi japán tanulmányútjáról hazaérkezve, e sorok írója vette át vezetését.

Az első Ötéves terv folyamán a Múzeum igen jelentős mértékben fejlődött. Gyűjtemény-anyaga több mint kétszeresére nőtt. Egyrészt — a közeli textiltárgy kivételével — idekerült az Iparművészeti Múzeumtól jóformán az egész keleti anyag, másrészt pedig a Múzeum tulajdonából Wartha Vince híres kerámia-gyűjteményének ázsiai része. *Wartha Vince* (1844—1914), a Múzeum kémia-technológia professzora, a kerámiaművészet világszerte ismert tudós kutatója volt, akinek különösen máz-, zománc- és fayencekutatásai nevezetesek. Több ezer darabot

kitevő kerámia-gyűjteményét a technikus-szakember szemével válogatta össze. Gyűjteményében megtalálhatók mindazok a ritka technikai megoldású kínai és japán darabok, amelyeknek gyártásával odakint már régen felhagytak és így e kész példányok ritkaságszámba mennek. Ugyanakkor gyűjteménye mégsem egyoldalú. Szépségük folytán kiemelkedő darabokat is szívesen vásárolt.

A Múzeum gyűjteményeinek további állandó, rendszeres gyarapítását a vásárlások teszik lehetővé. Míg a két világháború között erre a célra csupán alkalomszerűen és akkor is csak igen kis összegek álltak rendelkezésre, addig az Ötéves terv kezdete óta a műtárgyvásárlást a múzeumi költségvetés biztosítja. Ma már a műkereskedelmi forgalomban felbukkanó jelentősebb műtárgyak vásárlás útján mind a Múzeumba kerülnek és ezen felül is, a meglévő gyűjtemény-anyagot tervszerűen egészíthetjük ki.

Az újabban, sőt legújabbán vásárolt műtárgyak közül többet ebben a munkában közlünk először (10, 14, 44, 46, 79, 81, 104, 107 és 112. kép).

Előbb 1947-ben, majd 1952-ben, *Dr. Fettick Ottó*, az Állatorvosi Főiskola ny. professzora, több ezer darabot számláló magángyűjteményét az Iparművészeti Múzeumnak adományozta, azzal a kikötéssel, hogy a gyűjtemény haláláig lakásán, az ő gondozásában marad. Az 1952-es adomány révén — a közszeretben álló gyűjtőnek 1954 februárjában bekövetkezett halála után — Múzeumunk is jelentős mértékben gyarapodott. A nekünk juttatott valamivel több, mint 200 darab, főleg keletázsiai tárgyából áll. *Dr. Fettick Ottó* kiváló érzékkel gyűjtött. Ezt a magunk területén főleg a kerámiánál tudjuk lemérni. Másodrendű darabot nemigen lehet köztük találni. Pedig a század elején, — amikor gyűjteményének java-része kialakult — Európát előntötte az olcsó japán export-porcelán és keménycserép.

Az újabb, nagyobb lehetőségek révén a Múzeum eredeti gyűjtési körét a Közel-Kelet országaira is kiterjesztettük. Kivétel a textil- és bútoryanyag, amelyek továbbra is az Iparművészeti Múzeum megfelelő osztályainak hatáskörébe tartoznak. A szaporulat főleg réz és ón edények terén igen számottevő. A közel 400 darabot kitevő anyagnak megtisztítása és feldolgozása még folyamatban van. Mutatóba egy tálal mégis közölhetek (110. kép).

Anyagunk befogadására a Hopp Múzeum már régen nem elégséges. 1950 óta hozzánk tartozik az Országos Ráth György Múzeum épülete is. Ott állítjuk fel állandó Kína-Múzeumunkat a közeljövőben.

A számban megkétszereződött műtárgy-anyag kezelésére és feldolgozására, valamint a jelentősen nagyobb kulturális feladatok elvégzésére a Múzeum kellő számú, megfelelő kutatógárdával rendelkezik. A két háború között Felvinczi Takáts Zoltán jórészt egyedül látta el az összes feladatokat. Ma a muzeológusok száma hét. Vagyis csak a felszabadulással, a Múzeum megalapítása után 30 évvel jutottunk el oda, hogy elmondhatjuk: Hopp Ferenc kívánsága teljesült, a múzeummal kapcsolatban létrejött Ázsia művészetének tudományos intézete.

Munkánk eredményes folytatását szakkönyvtárunk állandó gyarapítása teszi lehetővé. A két háború között ilyen célra sem kaptunk megfelelő támogatást, úgyhogy abban az időben könyvtárunk állaga csak adományokkal és a Felvinczi Takáts Zoltánnak megküldött tiszteletpéldányokkal növekedhetett.

Múzeumunkban kiállításra jelenleg csak négy kisebb terem és egy folyosó áll rendelkezésre. Ez a legszűkebbre szabott lehetőség arra kényszerített bennünket, hogy a Múzeum anyagát területek szerint (Kína, Korea, India, Hátsó-India, Indonézia, Japán, Közel-Kelet és Közép-Kelet) váltakozva állítsuk ki. Ez a megoldás se magunknak, se látogatóközönségünknek nem lehet kielégítő. Igen gyakori a panasz a véleménycédulákon: kicsi a kiállítás területe, kevés a kiállított tárgyak száma.

Az újjáépítés után első kiállításunkat: «Kína 3000 éves művészeté»-t 1949 december 23-án, a Sztálin elvtárs 70. születésnapjával kapcsolatos ünnepek során nyitottuk meg. Dokumen-

tációs táblákon kísértük nyomon Kína felszabadítását és a négy terem gazdag anyaga jó tájékoztatást nyújtott Kína ősi művészetéről. Ez a kiállításunk 1950 december 1-ig maradt nyitva.

1950 október havában az Országos Néprajzi Múzeummal karöltve a Fővárosi Képtár Fényes Adolf-termében Korea régi művészetéből állítottunk ki tanulságos anyagot. A Néprajzi Múzeum nemzetközi osztályának anyaga igen jól egészíti ki Múzeumunk gyűjteményeit. A két intézmény között az együttműködés a lehető legteljesebb, amint ennek a koreai és az utána következő kiállítások ismételten tanújelét adták.

1951 május 2-től 1953 június 2-ig India-kiállításunk következett. Ennek tanító jellegét azzal tudtuk fokozni, hogy India műemlékeinek sorát nagyméretű fényképfelvételekben mutatuk be.

1953 november 14-én nyílt meg legújabb kiállításunk: «Hátsóindia és Indonézia művészete». Tudományos előkészítése igen hosszú munkát igényelt, mert mind a mi Múzeumunkban, mind a Néprajzi Múzeumban őrzött anyag meglehetősen egyenetlen gyűjtésből származik.

Ez év tavaszán került sor az India-kiállításnak vidéken való bemutatására. A gyulai kiállítást még ebben az évben a győri és a kaposvári fogja követni.

Múzeumunk 1953 elejétől, a Magyar Nemzeti Múzeum fennállása 150. évfordulójának megünneplésétől kezdve, címében a Magyar Nemzeti Múzeum nevét is viselheti. Büszkék vagyunk erre, mert noha Múzeumunk a legfiatalabbak közé tartozik, mégis kezdettől fogva — ha szerény keretek között is — annak a nagy nemzeti feladatnak vállalására törekedett, amelyre a haladó, nemes példát a Magyar Nemzeti Múzeum adta meg.

* * *

A képanyag összeállításánál, amennyire csak lehetett, ügyeltem arra, hogy ne csak a Múzeum legkiemelkedőbb darabjait, hanem Ázsia különböző országainak jellegzetes művészetét is bemutassam. A képek számszerű megoszlása nagyjából megfelel annak az aránynak, amivel az egyes gyűjtemények egész anyagunkban képviselve vannak.

Felvinczi Takáts Zoltán professzor és munkatársaim nagy szeretettel karolták föl e kötetnek ügyét és állandóan segítségemre voltak. Közreműködésükért fogadják hálás köszönetem kifejezését.

A KÉPTÁBLÁK LEÍRÁSA

HFM
Könyvtára
20230113

1. KÍNA. JADEIT BALTA. I. E. 13—9. SZÁZAD

Lapos-balta (ko), ceremóniáknál használhatták. Fehér, zöldfoltos jadeit penge, bronz foglalatban, amely a földben élénk zöld patinát kapott. Írásjellel. Hossza 24,3 cm. Valószínűleg a Sang-Yin kor (1523—1028), Anyang-i periódusából (1300—1028). Vétel Berlinben. Közölve: *Felvinczi Takáts Zoltán: A Kelet művészete. Budapest, 1943. 17. tábla.*

2. KÍNA. JADEIT KORONG. I. E. 13—7. SZÁZAD

Szürkésfehér jadeit, oxid- és mészfoltokkal. A jellegzetes alakú korong bevágásaival és fogazott helyeivel csillagászati műszer lehetett. Hszüan csi néven előfordul a kínai klasszikusoknál, azonban felhasználásának módjára ma már csak következtetni tudunk. Átmérője: 19,6 cm. Sang-Yin, vagy korai Csou-korból. Szabó Géza ajándéka. Teljesen azonos, bár méretben kisebb párja a British Museumban, I. S. Jenyns: *Chinese Archaic Jades in the British Museum, London 1951. Pl. X.*

A jadeit és közeli rokona, a nefrit, közös nevükön: jade (yü) drágakövek. Kínában, a legrégebbi időkben szertartási tárgyakat, majd később talizmánokat és ékszereket, továbbá dísz tárgyakat faragtak ki belőlük.

3. KÍNA. BRONZ KERÉKAGY. I. E. 5—3. SZÁZAD

Kétrészes mintába öntötték ki, ennek nyomai a darabon még láthatók. A kidomborított és bemélyített díszítéseket sötétbarna, eredetileg esetleg fekete színű lakkal vékonyan behúzták, ami nyomokban még megmaradt. A kerékagy teste tízszögletű. A két karikába foglalt csatba szíjat fűzhettek. A csat nyúlványa madárfej alakú.

Díszítése jellemző a Huai-folyó vidékén ásításokból előkerült bronzokra. A mi darabunk formájában is, díszítésében is erőteljes, a hasonló darabok közül kiemelkedik. Jól bizonyítja, hogy a kínaiak a bronzöntésben milyen utólérhetetlen mesterek voltak. A díszítés aprólékos jellege miatt a tárgyat felnagyítva közöljük. Hossza 8,4, alapjának átmérője 8,9 cm. Közölve: Z. Takács: *From Northern China to the Danube. Ostasiatische Zeitschrift. 1930. Taf. 38. 3.*

4. SZOVJETUNIÓ. DÉL-SZIBÉRIA—MINUSZINSZK VIDÉKE. ARGALI JUHRA TÁMADÓ TIGRIS. BRONZ ÖVVERET. I. E. 3—2. SZÁZAD

Bronzlemezről a formákat erős domborítás emeli ki. Az argali mellső lábai majdnem leszakadnak a megcsavart vonalú testről. Hossza 11,5 cm. Zichy Jenő gyűjteményéből. Közölve: N. Toll: *Bronze Plaque from the Collection of Count E. Zichy. Eurasia Septentrionalis Antiqua. IX. 272. 1.*

5. KÍNA. SZUI-YUAN (ORDOSZ) VIDÉKE. ÓZET FELFALÓ TIGRIS. EZÜSTÖZÖTT BRONZ ÖVVERET. I. E. 2—1. SZÁZAD

Egészen lapos megoldásban, mintha csak lemezből vágták volna ki és a felületet utána tagolták volna véséssel. A tigris szája előtti állatfej — feltehetően őzfej — az «állatstílus» művészetében a teljes állatfigurát jelenti.

Az i. e. 3—1. században Nyugat-Szibériától Észak-Kínáig, keleti irányban haladva, egy nagyjában egységes művészeti stílus, az ú. n. «szino-szibériai művészet» terjedt el, amelyet eredetire vonatkozólag a szkíta művészetig tudunk visszavezetni. Meglepő realista erővel ábrázolt állatküzdélimi jelenetek és egyes állatalakok alkotják formakincsét. A felső darab ennek a művészetnek egyik, bronzban elkészített legszebb emléke. A típus nyomán készült kínai darabon követni lehet, hogy az idegen stílust milyen módon alakították át és tették sajátjágosan kínaiává. Hossza 10,5 cm. Szabó Géza ajándéka. Megjelent: *Felvinczi Takáts Zoltán: A Kelet művészete, Budapest, 1943. 21. tábla.*

6. KÍNA. BRONZBALTA. CSOU-KORSZAK. I. E. 1028—250

Szép, többnyire rozsdavörös patinával. A penge kerek áttörésébe eredetileg — valószínűleg — jadeit-követ foglaltak. Inkább a korszak első, mint második feléből származik. A bevéselt felirat később került rá. Hossza 15,3 cm. Zichy Jenő gyűjteményéből.

7. KÍNA. ARANYOZOTT BRONZ-VERET. I. E. 4—1. SZÁZAD (?)

Áttört művű. Kettős keretben meghajlított testű szárnyas párdúc, testén bevéselt szív alakú foltokkal. A hátsó lábak már nem fértek bele a kompozícióba. A külső kereten és a szárnyakon kettős, kissé félkörbe hajló «fogazás». A szépen stilizált, erős testű állat szinte szétfeszíti a kettős keretet. Mérete: 6,2 × 5,6 cm. Szabó Géza ajándéka.

8. KÍNA. BUDDHA-FEJ. KŐ. 8—9. SZÁZAD

A sárgásbarna színű keménykövet az idő, ahogy ez különösen a hajfürtökön látható, alaposan megkoptatta. A nagyméretű szobor a szabadban állhatott. A fej kidolgozása monumentális jellegű, nagy, nyugodt felületeket ad. Magassága 44,4 cm. Vétel Berlinben. Megjelent: *Felvinczi Takáts Zoltán: A Kelet művészete. Budapest, 1943. 16. tábla.*

9. KÍNA. KUAN-YIN. FA, FESTETT. 11—13. SZÁZAD

Egy fatömbből faragott. Jobbkeze hiányzik, diadémja sérült és ennek elejétől hiányzik a kis ülő Buddha, amely az Avalokitesvara szobrokat jellemzi. A haj fekete, a ruha élénkebb piros és zöld színekkel, továbbá arannyal festett. Kompozíciója zárt, talán egy kicsit nyomott. Az arc megmintázása, mint általában a korabeli szobroké, realista jellegű. Magassága: 79 cm. Új szerzemény, 1950. Áttét. Megjelent, jó állapotában: *Keleti Művészeti Kiállítás. Budapest, 1929. 610. szám.*

10. KÍNA. OROSZLÁNPÁR. FA. 16—17. SZÁZAD

A széles farkat leszámítva, egy darabból faragva. A templom-terasz fakorlátainak végében, a feljáró lépcső szélein állhattak. Az időjárás viszontagságai alaposan lekoptatták mindkét darabot. Az oroszlánok megmintázása groteszk, alig lehet őket felismerni. Mivel általában templomok előtt találhatók, a nyugati utazók a «Fo (Buddha)-kutyája» nevet adták nekik. Az alap faragása gondos munka, különösen szép a középső mezőben ábrázolt sárkány rajza. Magassága 87 cm. Új szerzemény, 1950. Vétel.

11. KÍNA. CSIKAJÁT SZOPTATÓ KANCA. FESTMÉNY PAPIRON. 13—14. SZÁZAD

Kissé megsötétedett kép, színei eredetileg is sötét tónusúak. A kanca sárgásbarna, a csikója rozsdavörös színű. Csak az öreg fűzfa tavaszi lombjai élénkebb zöldek. A kanca felett, a ködön keresztül pirosuló nap. Ismeretlen festő munkája, a Szung-kori (960—1279) realista festészet szellemében. A téma eredetileg vallásos jellegű. A tun-huangi festmények között van egy a British Museumban (*O. Sirén: Histoire de la peinture chinoise, I. Paris, 1934. pl. 33.*) — amely Sakjamunival egyidőben született háziállatokat (csikót, borjút és gidát) ábrázol. A csikó felnőve Buddha Sakjamuni híres lova, a Kantháka, lesz. Mérete: 63,5 × 112 cm. Vétel, 1939. Ismertetése megjelent: *Z. Takáts: Antica pittura Cinese. L'Arte, 1940. 82—83. II., továbbá u. a. A Kelet művészete, Budapest, 1943, 32. tábla.*

12. KÍNA. VÍZESÉS. ALBUMKÉP. SELYEM ALAPON. 15—16. SZÁZAD

Legyezőképek formájára készült, de valószínűleg azonnal albumba került. Hatalmas sziklák között zúg el a víz, az esés súlyától hullámai felcsapnak. Fölötte, a sziklafalba kapaszkodva, meggömbült törzsű öreg fenyő terebélyesedik. Tuskép, a fenyő lombjai zölddel festve. Mérete: 23,5 × 26,5 cm. Vétel Londonban. Közölve: *Felvinczi Takáts Zoltán: Keletázsiai festmények a Hopp Ferenc Múzeumban. Az Országos Szépművészeti Múzeum Évkönyvei. V. 13. ábra.*

13. KÍNA. FU-SEN. BRONZ. 15—16. SZÁZAD

Fu-sen, a Boldogság, a Jószerencs istene. Mandarin ruhában ábrázolják, mert a népmondák szerint valóban élő személyre vezethető vissza, egy a 6. században élt császári hivatalnokra. A szobor két részes, Fu-sent le lehet emelni az öszvérről. A mintázás szépségével vetekszik a bronzöntés finomsága. A már méreténél fogva is — 140 cm magas — ritka bronzszobor Hopp Ferenc gyűjteményéből való. Típusban nagyon közeli analógiát közöl a «Kokka» c. japán folyóirat 103. száma.

14—15. KÍNA. HIVATALNOK FELESÉGE. VÁSZONRA FESTVE. 17. SZÁZAD

A kínai portréfestészet egyik legnagyobb igényű, leghatásosabb példája. Az egész képfelület kitöltése aránylag ritkán fordul elő, a háttérrel általában üresen hagyták. Az itt felhasznált többrészes ellenzón tussal gondosan festett tájkép látható. Ezzel ellentétes a szőnyeg pontokkal való festési módja, amely a csomókat (anyagszerűségét) kívánja visszaadni. Az arc megfestése mesteri, a szemek élnek. Egy nagy háztartást kemény kézzel összefogó, erős akaratú «nagyasszonyt» látunk, kitől nemcsak menyei, hanem a fiar is félnek. Hajviselete után ítélve, inkább kínai, mint mandzsu. A székre fektetett kabát zöld színű, alul élénk piros, széles csíkkal szegett. Az apró hatszögű mintákat arannyal festett medaillonokba foglalt sárkányok váltják. A piros csíkban is előfordulnak az utóbbi minták. A másik, a rajta lévő kabát

fekete, vállain damaszt-mintás sárkányokkal, mellén kerek mezőben további sárkányok, írásjeggyel kombinálva. Ruhájának alapszíne zöld, többszínű mintákkal festve. A kis asztalon lévő fehér porcelán váza kékkel festett, a fedeles füstölő sötétzöldjét pirosbarna foltok tarkítják (a földből előkerült bronz-edény patinája). A portréfestészet Kínában nem részesült művészi elismerésben vagy különösebb megbecsülésben. A portréfestők neveit nem ismerjük, így képünk festőjének nevét sem. 126 × 84 cm. Új szerzemény, 1951. Vétel. Közölve: *Keleti művészeti kiállítás. Budapest, 1929. 666. sz.*

16. KÍNA. CSI PAI-SI (SZÜL. 1861). RÁKOK. TUSFESTMÉNY

A ma is élő nagy kínai mester, Csi Pai-si, a kínai festészetben domináló ecsetkezelésnek (ecsetvonásoknak) virtuóz mestere. Nagyon jó bizonyosság erre ez a kép is, amely 1925—1929 között készült. Kompozíciós elemei: a három rák elhelyezése a térben, a tus árnyalatai és a (képbe belekomponált) felirat. Csi Pai-si abban az időben többször festett rákokat és homárokat kisebb-nagyobb kompozíciókban. Papír alapon. 33 × 33,5 cm. A. Chytil professzor (Prága-Peking) ajándéka, 1931.

17. KÍNA. HU CSENG-YEN (1582—1672). BAMBUSZSARJAK. FAMETSZET

Hu Cseng-yen tanult, tudós ember volt, aki a művészetek több ágában kitűnt, beleértve az olyan sajátosan kínai művészetet is, mint a pecsétkőmetszés. Legnagyobb sikereit azonban színes fametszeteivel aratta. A mi példányunk a «Tíz-bambusz-csarnok képgyűjtemény»-ből való. (11—12. füzet.) Kiadása (1643) voltaképpen összegyűjtötte a korábban kibocsátott egyes lapokat. A kép tussal nyomott, csak a háttérben elhúzódó felhősíkot szegélyezi kék szín. Ném kétséges, hogy a korai kínai fametszet még a tusfestés nyomdokán haladt, de a vonalak már egyszerűbbek, a fametszés technikájának megfelelően gazdaságosabbak. 25,8 × 28,8 cm. Vétel Münchenben. Azonos lap, kisebb eltérésekkel, közölve J. Tschichold: *Neue chinesische Farbendrucke aus der Zehnambushalle, Holbein Verlag, Basel. Taf. 2.*

18. KÍNA. KAO CSI-PEI (1672—1734). REMETE. TUSFESTMÉNY

Remete (sanzen) a világtól elvonulva, az erdők mélyén él és igyekszik mind teljesebben beleolvadni a természetbe. Genius loci, a taoista vallás ideálja. Ábrázolásával nagyon gyakran találkozunk a kínai művészetben. Képünkön az ecsetvonások nagyszerűek, de a művész mellett pusztá ujjával is festett rajta. A tussal festett képeket szokás volt versekkel, dicsérő szavakkal ellátni, mert Kínában a festészetet és a művészi írást rokon művészeteknek tartják. Papír alapon. 109 × 49,8 cm. Vétel Berlinben. Megjelent: *Felvinczi Takáts Zoltán: Keletázsiai festmények a Hopp Ferenc Múzeumban. Az Orsz. Szépművészeti Múzeum Évkönyvei. V. 15. ábra. U. a. The Francis Hopp Museum of Eastern Asiatic Arts, Far East, Budapest, 1936. Fig. 15. A fejről részletfelvétel: u. a., A Kelet művészete, Budapest, 1943. 34. tábla.*

19. KÍNA. LAPOS CSÉSZE. MÁZAS KEMÉNYCSERÉP. 11—12. SZÁZAD

Világosszürke színű, keményre égetett cserép, világos-szürkészöld mázzal. Az oldalán hat helyen éles vonallal bemetszett. Aljában, hogy túl nehéz ne legyen, a vastag falat lefaragták. Yüeh Csou-yao (?). Magassága: 4,4, átmérője 16,5 cm. Komor Mátyás ajándéka.

20. KÍNA. VÁZÁCSKA. MÁZAS KEMÉNYCSERÉP. 13—14. SZÁZAD

Fala fehéres-sárgás színű. Két fülét és nyakát sötétbarna színű, testét csillogó fehéres (krémszínű) máz fedi. Elülső oldalán, kurzív írással «sou» írásjel («hosszú élet»), barna színű festékekkel felírva. Tzucsou-yao. Magassága: 8,2 cm. Új szerzemény, 1949. H. T. ajándéka.

21. KÍNA. KISGYERMEK CICÁVAL. MÁZAS KEMÉNYCSERÉP. 11—12. SZÁZAD

Sötétebb szürke színű, keményre égetett cserép, üveges szürkészöld mázzal. A fiú haja elől vastag varkocsba csavarva. Derekán öv. A máz színe legközelebb áll a Dzsou-yao néven ismert darabokhoz, a haj jelölése viszont emlékeztet a Yüeh Csou-yao vésési technikájára. Magassága 8,1 cm. Új szerzemény, 1949. H. T. ajándéka.

22. KÍNA. KOBAKALAKÚ VÁZA. KÉK-FEHÉR PORCELÁN. CSIA CSING CSÁSZÁR IDEJÉBŐL (1522—1566)

Vastagabb falú, kékes árnyalatú mázzal, amely alig fénylik. A máz alatti kék helyenként foltos tónusú. Nagyon szépen korongolt, a festése is határozott, biztos kéz munkája. Szája alatt a korát meghatározó felirat. A Csia Csing korszakban a Ma Ts'ang dombok kaolinja már elfogyott. Az újonnan felhasznált más helyről hozott porcelánanyag nem adott szép, csillogó felületet. Viszont Perzsiából újra szállították a máz alatti festésre felhasznált «mohamedán kéket». Az e korban készült és aránylag kis számban fentmaradt porcelánok a gyártás további fejlődéséről tesznek bizonyosságot, az igazi kínai ízlést még talán jobban fejezik ki, mint a korábbi darabok. Magassága 33,5 cm. Delhaes István hagyatékából.

23. KÍNA. VÁZA. KÉK-FEHÉR PORCELÁN. 1620—1640.
Vastagfalú. Máza egy kissé kékesfehér. A máz alatti kék színe élénk és szép tónusú. A hasán körbefutó figurális jelenet tájképbe komponálva. Vágtató ifjút a sötét éjben fáklafénynél gyalogosok követik és egy lovas. A Szan Kuo Csi (A Három ország története) c. regény Ho Sao Po-wang (A Po-wang felégetése) c. részének ábrázolása. A váza nyakát leköszörülték. A 17. század közepe felé, az ú. n. «átmeneti korszakban» készült porcelánok jellegzetes csoportot alkotnak és könnyen felismerhetők. A kínai porcelángyártás egyik virágkorát ekkor élte. Magassága 23,8 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből. Ugyanez a jelenet megtalálható a stockholmi Hallwyl Museum „valószínűleg korai K'ang-Hsi-re” datált kék-fehér vázáján. *Catalogue of the Coll. of Ceramic Art of China. VIII. B. b. c. 2. (Pl. 18.)*.
24. KÍNA. FEDELES VÁZA. MÁZAS KEMÉNYCSERÉP. 17. SZÁZAD
Szürkés-sárga színű vastagfalú, nem egészen keményre égetett, repesztett alapmáza kékesfehér színű. Kék, zöld és barna színű mázzal a maszkokon, a sárkányokon, a fönixmadáron és a váza alján látható hullámokon. Fedőjének tetején oroszlán áll. Borneóban került elő, több más hasonló darabbal együtt. A mi darabunkhoz nagyon közel álló példány az *Eumorfopoulos* gyűjteményből ismeretes (Catalogue, vol. VI. F252, pl. 40.) Magassága 75,3 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.
25. KÍNA. KANNA. PORCELÁN, SOKSZÍNŰ MÁZZAL. 1690—1720.
Zománcos színei: zöld, kék, sárga és lila. Továbbá pirossal, arannyal és tussal festve. («Famille verte») Jellegzetes példány. Európai ezüst foglalata a 19. század második feléből való. Magassága 17,1 cm. Áttét az Iparművészeti Múzeumból.
26. KÍNA. TEÁSKANNA. PORCELÁN, TÖBBSZÍNŰ FESTÉSSSEL. 17. SZÁZAD VÉGE
Máz alatti kék, máz feletti piros, zöld, kék és arannyal festett. A 18. század második feléből származó európai, aranyozott réz foglalattal. Magassága 9,5 cm. Csere, 1939.
27. KÍNA. TALPASTÁL. REKESZZOMÁNC. 1730—1790.
Valószínűleg gyümölcsöstál. Teljesen azonos párja is a Múzeum tulajdonában. Világoskék (a porcelán színének visszaadása) alapon sokszínű zománc. Talpazata sötétbarna színű, tányérja sötétkék. A következő darabbal együtt feltétlenül császári műhelyekben készült. Magassága 27,2 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből. Közölve: *Felvinczi Takáts Zoltán: A Kelet művészete, Budapest, 1943. 35. tábla*.
28. KÍNA. FEDELES DÍSZVÁZA. REKESZZOMÁNC. 18. SZÁZAD KÖZEPE
Három daru tartja. Világoskék alapon tájképek sorozata, furcsaalakú sziklakkal, különös színekkel (pl. fekete és sárga) megfestett hegyek, kivillanó pagodák, folyón leúszó csónak. Darvak, őzikek népesítik be a tájat. Mintha csak egy jól gondozott vadaskertben járnánk. A váza nyakán látható keskeny mezőben vízparti részletek sással, darvakkal. Az edény hasa és fedele vörösesbarna alapon sokszínű ornamentikákkal borított. Magassága 100,2 cm. Új szerzemény, 1949. Csere.
- 29—30. KÍNA. FARAGOTT VÖRÖSLAKK DOBOZ. CSIA CSING CSÁSZÁR IDEJÉBŐL (1522—1566)
Ajándék-doboz, a fedelén lévő «sou» («hosszú élet») írásjel alapján. Apró édessütemények tartására szolgálhatott. Ennek a doboznak az anyaga is fa, másik anyagként vázson szolgálhat, amit vastagon különböző színű lakkrétegek sorozatával vontak be. A legalsó rétegek vörösesbarna színűek, a középsők sötétzöldek, a felsők sötétebb tónusú cinóber vörösek. Fedelén a négykarmú ágaskodó sárkány, oldalán a nyolc szerencsejel a fő díszítőelem. Fenekén bevésve és arany festékekkel kitöltve: Ta Ming Csia Csing nien csih (Nagy Ming Csia Csing éveiben készült). Átmérője 19 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.
- 31—32. KÍNA. FARAGOTT LAKKAL BORÍTOTT DOBOZ. 16. SZÁZAD MÁSODIK FELE — 17. SZÁZAD ELEJE
A doboz belsejében lévő tálcabetét szerint íródoboz lehetett, papír és írószerek (tus, tusdörzsölőkő, víztartó, ecsetek és pecséték) részére. Alapanyaga fa, ezt több réteg lakkal vastagon bevonták. Az alaprétegek színe világosabb barna, a felső rétegeké vörös. A díszítés rajzát kivésték a lakkrétegből. A fedőlap kamélia virágok között madárpárt ábrázol. 15. századi stílus késői változata. Mérete: 25 × 15 × 9,5 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.
33. KÍNA. NYÍLVESSZÓ-TARTÓ BRONZ VÁZA. 15—16. SZÁZAD
Vékonyabb lemezből készült, sötétebb színű lakkréteggel és e felett zöldszerű mûpatinával borított. A fenekén levő kerek bemélyedésben két bevéssett, archaikus stílusú írásjel. A mi példányunkkal

nagyjából megegyező rajz megjelent a Csien Lung császár (1730—1790) bronzgyűjteményének katalógusában, *Hszü Cs'ing Ku Csien*, 38. kötet. 28. l. Magassága 24,2 cm. Csere, 1940.

34. KÍNA. DOBON ÜLŐ EGYSZARVÚ. 1500 KÖRÜL

Nehéz bronzöntvény. A mondabeli egyszarvú megmintázása gondos, a dobon látható ornamentika rajza már nehezebben kivehető. Hasonló darabok alapján meglehetősen pontosan datálható. Magassága 20,5 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.

35. KÍNA. LAO-TZE. BRONZ. 16—17. SZÁZAD

Vékonyfalú öntvény, felülete lakkozott. A nagy bölcset festményeken és reliefeken gyakran megtalálható alakjában ábrázolja. A szobrocska hátsó oldalának megmintázása, görbe, sima felületével, kissé elnagyolt megmintázásával, kínai bronzszobrocskákban ritkán található meg. Ennek alapján inkább japán munkának lehetne tartani, viszont rajza, az arc megmintázása és technikai sajátosságai határozottan kínai jellegűek. Magassága 14,4 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.

36. KÍNA. TAOISTA BÖLCS. BRONZ. 16. SZÁZAD

Vékonyabb falú öntvény. Felülete zöldesbarnára lakkozott. Eredetileg egy állat hátán ülhetett, a bal kezében tartott dzsu-i alapján valószínűleg elefánton. Így ez a taoista bölcse a buddhista ikonográfiából jól ismert Szamantabhadrá alakjában került megmintázásra. Nagyon szépen sikerült példány és stílusa jellemző a Ming-kor derekára. Ez a két körülmény tette szükségessé, hogy az előző darabbal együtt, nagyítva közöljük. Magassága 11,8 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.

37. KÍNA. «ÖRDÖGGOLYÓ». ELEFÁNTCSONT. 19. SZÁZAD

A burkoló golyót is beleszámítva, 16 golyó egy gömbből kifaragva. Külső felületén felhők között úszó sárkányok láthatók. A többin áttört minták, egyre egyszerűbbek, ahogy a golyók kisebbednek. Az évekig tartó, rendkívüli figyelmet és türelmet igénylő munka menete röviden így írható le: először is a gömböt tizennégy helyen, a középpont felé haladva, kúpalakban kifúrták. Utána az elefántcsont rétegeit elválasztották, úgyhogy mindegyik golyó külön-külön, a lyukakon keresztül forgathatóvá vált. Ekkor már hozzákezdhetek az egyes golyók díszítéséhez. «Csak az ördög képes ilyen munkát elvégezni» — mondták. Innen az ilyen elefántcsont faragványoknak népszerű neve. Kantonban készült. Átmérője 11 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.

38. KÍNA. MANDARIN. PUSZPÁNGFA-FARAGÁS. 16. SZÁZAD—17. SZÁZAD ELSŐ FELE

Úton lévő, vándorruhába öltözött mandarin, vállára csatolt kis ládikóval. Realista ábrázolásra törekvő faragvány. Emlékeztet a Ming-korszak (1368—1644) agyagból készült sírfiguráira. Magassága 16,2 cm. Áttét az Iparművészeti Múzeumból, 1954.

39. KÍNA. HALHATATLAN. ELEFÁNTCSONT. 17. SZÁZAD

Az agyar formájához, hajlásához igazodó ábrázolás. Faragása egyszerű, kerüli a fölösleges vonalakat. Arca különösen szépen sikerült. Magassága 24,3 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.

40. KÍNA. BROKÁT. 16. SZÁZAD MÁSODIK FELE—17. SZÁZAD ELSŐ NEGYEDE

Világosszürke alapon halvány rozsdabarna, sötétkék, világosszürke, világoskék, sárgászöld, világoszöld, karmínpiros, szürkészöld, sötétkék, aranyárga és világoskék színű minták sorával. Papírra húzott ezüstsálak teszik még gazdagabbá a brokát szépségét. Olga Wegener gyűjteményéből. Áttét az Iparművészeti Múzeumból.

41. KÍNA. BROKÁT. 17. SZÁZAD MÁSODIK FELE

Világosszürke alapon sötét- és világoskék, rozsdabarna, sötét- és világoszöld minták. Olga Wegener gyűjteményéből. Áttét az Iparművészeti Múzeumból.

42. TIBET. SZITATÁRA. FESTMÉNY, VÁSZON ALAPON. 18. SZÁZAD MÁSODIK FELE

Templomi zászló (thang-ka). Szitatára vízből kiemelkedő lótusztrónuson ül. Két oldalán, zöld fűvel borított fennsíkon majom, illetve főnix. Feljebb fehér elefánt és daru. Legfelül középen Buddha Sakjamuni, oldalán vidyadharákkal. Élénk színekkel megfestett kép. A kínai festmények hatása jól látható rajta. 87 × 54 cm. Új szerzemény, 1949. Letét.

43. KOREA. MÉLY TÁL. FEHÉRFÉM. 7—9. SZÁZAD

Ásatásból került elő, több helyen világosabb zöld patinával borított. Egyszerű, nemes forma, megfelel az akkori kerámia stílusának is. Magassága: 9,6, átmérője 15,8 cm. Schwaiger Imre ajándéka.

44. KOREA. VÁZA. KEMÉNYCSERÉP. 11—13. SZÁZAD

Vastag fala apró kavicsokkal szemcsés, sárgásfehér színű. Máza csillogó fekete, kivéve a szája körül, ahol barna alapon sötétkékekkel futtatott. Hasán a körbefutó barázdák jól mutatják a korongolás nyomát. Vizesedénynek, vagy gabonaneműk tartására használhatták. Hasonló feketemázás edények Kínában, a Szung-kortól (960—1278) kezdve, mint Honan-i edények ismeretesek. Ugyanebből az időből származó, Koreában előkerült edények viszont eltérő formákat mutatnak, így bizonyosra vehető, hogy Koreában is készítettek feketemázás edényeket. Magassága 33,8 cm. Új szerzemény, 1950. Vétel.

45. KOREA. VÁZA. KEMÉNYCSERÉP. 16. SZÁZAD

Szürke színű, kőkeményre égetett. Mázás díszítésének alapszíne sötétszürke, az indák barnás-fekete, a vállon és a váza alján látható levélsorok világosszürke színnel festve, a levélsoroknál az ecsetvonások még jól láthatók. A virág belsejének geometrikus megoldása ritkán fordul elő. Hö-Koryo-ki (Rajzos Koryo edény). Magassága 19,4 cm. A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság Tudományos Akadémiájának ajándéka, 1953.

46. KOREA. MAHÁMÁYURI. FESTMÉNY PAPÍRON. 17. SZÁZAD

A kép közepén a páván trónoló Mahámáyuri. Balkezében vörös színű kobakedény. A körülvevő felhők barna színnel festve. Előtte zöld színű füstölő. A kép alsó síkjában, baloldalt hódoló nők, jobboldalt pedig hódoló férfiak sora. A felső sorban ifjak állnak. Legfelül zászlókat és egy lovas ifjút láthatunk. Domináló színek: lapis lazuli, zöld, vörös és rózsaszín. A hódolók sorával gazdagabbá és változatosabbá tett buddhista festmények jellemzőek Korea művészetére. A mi képünk ikonográfiai szempontból korábbi, 10—13. századi képek típusára nyúl vissza. Azoknak bizonyos merevségével szemben, ez a kép frissebb és közvetlenebb, a buddhista művészetbe átvitt népi művészetnek jól sikerült alkotása. Mérete: 69,7 × 54 cm. Új szerzemény, 1952. Vétel.

47. JAPÁN. SAKA NYORAI. LAKK. 7—9. SZÁZAD

Az arc megmintázása, a kissé felnyitott szem, a hosszú ujjak kecses formája, valamint a «száraz-lakk» technikai sajátosságai támasztják alá körmeghatározását. A szobor teste aránytalanul kisebb, kissé nyomott, amely sajátosság ugyancsak megtalálható a korszak más lakk-szobrainál is. Az eredeti aranyozás még sok helyen jól látható. Ikonográfiailag szokatlan ábrázolás, Buddha haja nincs csigákba csavarva és usnisája (fejtetőjének kidudorodása) is hiányzik. Maitrejáról is gondolhatnánk, ha nem ez lenne a szobor kéztartása. Magassága 44,9 cm. Áttét az Orsz. Szépművészeti Múzeumból, 1950.

48. JAPÁN. SAKA NYORAI. FA, ARANYOZOTT. 11—12. SZÁZAD

A korabeli szobrokkal összehasonlítva, kissé vaskos formájú. Inkább vidéki mester munkájának látszik. Az arc telt, kissé gömbölyded. A nyak tömzsi, a felsőtest erőteljesen mintázott. Magasság: 72,6 cm. Vay Péter gyűjtéséből. Közölve Z. Takács: *The Francis Hopp Museum of Eastern Asiatic Arts, Far East, Budapest, 1936. Fig. 18.*

49. JAPÁN. PONTY HULLÁMOK KÖZÖTT. FESTMÉNY PAPÍRON. 1530—1580.

A kép témája kínai eredetű, a tusfestészet átvételével honosodott meg Japánban. Eredetileg tolóajtó-kép («fuszuma-e»), egy nagyobb kompozíció részlete. Mikor a képek idővel tönkrementek, a megmaradt ép részeket kivágták és «kakemono»-nak (falra függeszthető tekercsképek) külön montírozták. A hullámok fehér vonalait később újra átfestették. Festője, feltételezhetően, a Kano-iskola első mesterei között keresendő. Méretei: 90,4 × 50,4 cm. Új szerzemény, 1949. H. T. ajándéka.

50—51. JAPÁN. SZIKLÁN ÜLŐ KANNON. TUSFESTMÉNY PAPÍRON. 16. SZÁZAD ELSŐ FELE

A tusfestészet a keletázsiai művészet legmagasabb kifejezőmódja. Eredeti mesterei a kínaiak voltak, de a koreaiak és a japánok között is nagy tehetségekre találunk. Kortársaik legnagyobb elismerésüket akkor adták meg, ha azt mondták róluk, hogy beillenének kínai festőnek is. A japán tusfestészet abban különbözik a kínaitól, hogy Subunt és Szessut leszámítva, a képek kompozíciója nem olyan zárt és gondosan felépített, továbbá az ecsetvonások puhábbak és hajlékonyabbak.

A Zen-buddhizmussal új fejezet kezdődik Kelet-Ázsia művészetében. A tájkép, a természet képei töltik be a templomokat. Ezért dominál a tájképi elem e képen is. Kannon is elhagyta az istenek pantheonját. A képen inkább mint e-világi lény szerepel, az emberektől elvonultan és feloldódva a természetben.

E témát sokszor festették meg. A kép korának megállapítása a stílusbeli kritériumok alapján nem volt nehéz feladat. Mérete: 84,7 × 35,4 cm. Új szerzemény, 1949. H. T. ajándéka.

52. JAPÁN. KANÓ RYÓSÓ (1768—1846). HÁROM IDDOGÁLÓ. FESTMÉNY SELYEM ALAPON

Fehér és bíbor színben virágzó szilvafák alatt hárman láthatók egy nagy fazék körül. A kép határozott tusvonásokkal és élénk színekkel megfestett. A téma egyik változata a tusfestészetből jólismert három iddogálónak, ahol ugyancsak egy nagy cserépváza körül Buddha Sakjamuni, Confucius és Lao-tze kóstolgatják az italt. Ugyanazt a szakét (rizsbort) isszák, de mindegyikük más és más ízűnek találja. Ahogy tanaiknak lényege ugyanaz, csak mindegyikük másként tanítja.

Kanó Ryósó a Kanó-iskola késői mesterei közé tartozik. (Fukagawa-Szuiba csoport.) A 18. század elejétől a Kanó-iskola hanyatlásnak indult. Ryósónak ez a képe a 19. század elejéről, meglepően jó kompozíció és megfestésében is határozott. Nagyon emlékeztet a Kanó-mestereknek a 16. század végén, a 17. század elején arany alapon tussal és élénk színekkel festett képeire. Ryósó a saját idejében sem tartozott az elismertebb mesterek közé, de ennek a képnek alapján feltétlenül a Bunka-Bunszói évek (1804—1830) legjobb Kanó-mesterei közé kell őt sorolnunk. Mérete alapján (55,7 cm) eredetileg kakemonó lehetett és csak később vágták körül. Áttét az Orsz. Szépművészeti Múzeumból, 1950.

53. JAPÁN. TANI BUNCÓSÓ (1764—1840). KORA-ŐSZI TÁJ. SELYEM ALAPON

Tani Buncsó kortársa volt Ryósónak. Életében Edó (Tokyo) legnagyobb festőjének tartották. Újabban érdemeit kevésbé méltányolják, mert mint egy japán lexikon írja, túl termékeny volt. A «Nanga», azaz literátus festők iskolájához tartozott. Ők is kínai mintaképeket követtek. Buncsóról életrajzírói kiemelik, hogy nagy szorgalommal tanulmányozta a régi kínai és japán festményeket. Ez a képe is a kínai festészet beható tanulmányozásának bizonyítéka. A táj, fantasztikus alakú sziklacsúcaival, a gomolygó köddel borított völgyből kiemelkedő épület kínai, a kép alsó jobb sarkában látható hídon átkelő bölcs és a nyomában haladó fiúcska ugyanígy kínai képeken is megtalálhatók. A hegyormoknak, a szikláknak kékekkel árnyalt, különböző tónusú zölddel való megfestése, a tussal festett vonalaknak helyenként arany vonalakkal való kísérése, több mint ezeréves kínai hagyományra nyúl vissza. Az újabb kínai festészet ösztönző hatását a fák lombjainak gazdag színskálája igazolja. A fák megfestésének módja azonban már sablonos és nem természetmegfigyelések, tanulmányok szintézise. Buncsó tehát inkább eredményeket összefoglaló, mintsem önmagát teljesen kifejező, eredeti művész. Ma valószínűleg emiatt méltányolják működését kevésbé, mint ezt kortársai tették. Mérete: 111,5 × 50,3 cm. Új szerzemény, 1952.

54. JAPÁN. ARAKI KAMPO (1831—1915). PÁVA. SELYEM ALAPON

Araki Kampo a Tani Buncsó által alapított festőiskolában kezdte meg működését. 1870 után a nyugati festészet tanulmányozása nyomán ő is, mint kortársai, naturalista törekvéssel kezdett hozzá a japán festészet megújításához. A keletázsiai és európai festői szemlélet talán éppen az ő munkáiban olvad a legharmonikusabban egybe. Késői, nagybbrémetű képein előszeretettel választott témául pávákat. A szikla, amelyen képünkön a páva áll, a háttérben kiemelkedő hegyfal tussal festett, nagy és fegyelmzett ecsetvonásokkal. A pávát aprólékos gondnal, sok színnel, az arany gazdag felhasználásával, természet-hűen dolgozta ki. Az előtérben látható szasza (törpe bambusz) hosszú levelei már bátrabb, sommázó festéssel készültek. A kép az 1900-ban Párizsban tartott világkiállításon ezüstérmét nyert. Méretei: 180 × 86 cm. Áttét az Iparművészeti Múzeumból.

55. JAPÁN. KIYONOBU (1663—1729). SZÍNPADI JELENET. FAMETSZET

Egy szamuráj-szerepet alakító színész nagyhatású jelenetét örökölte meg a művész. A Kabuki-színházban szokásos, hogy a főhős egy-egy nagy jelenet után széles mozdulattal fejezi be monológját. Ilyenkor a darab menete rövid időre megáll, a nézőtérrel bekiáltanak a színpadra, a közönség tetszésnyilvánításban tör ki. Ezeket a stilizált mozdulatokat a Kabuki-színészek a bábjáték stílusából vették át. A Torii család tagjai, így Kiyonobu is, elsősorban színpadi jeleneteket, színészportrékat és Kabuki-plakátokat készítettek. A tussal nyomott metszetet, ahogy ez a mi lapunk készülése ideje, 1715—22 körül szokásos volt, kézzel festették, halványvörös (beni) és zöldes-sárga színnel. A kép egyes helyein még fekete lakkfestéket (urusi) és aranyport alkalmaztak. Mérete: 15 × 31,2 cm. Vay Péter gyűjtése.

56. JAPÁN. SIGENAGA (1697—1765). HOTEI HÁTÁN LEÁNNYAL. FAMETSZET

Kétszínnyomású: rózsaszín (beni), sötétszürkés és zöld fametszet. Nisimura Sigenaga öregkorából, 1760—65 közötti időből. Az aláírás szerint: nagyon öregnek ecsetje készítette. Mérete: 32,6 × 16 cm. Vay Péter gyűjtéséből. Azonos lapot közöl a Victoria and Albert Museum, London, katalógusa, *Japanese*

Colour Prints, London 1952. Pl. 11, a mi metszetünk azonban, úgy látszik, tisztább nyomású és jobb állapotban maradt fenn.

57. JAPÁN. HARUNOBU (1724—1770). FIATAL LEÁNYOK. KÖNYVILLUSZTRÁCIÓ
Szuzuki Harunobura jellemző stílusban, kecses kerekded vonalakkal megrajzolt, műveiben újra és újra visszatérő fiatal leányok csoportja. Vele kezdődik a fametszeteknek több színnel való nyomása: nisiki-e (brokátkép). E metszet színei általában világos tónusúak, különösen a zöld és a sárga. Mérete: 18,7 × 14,3 cm. Új szerzemény, 1948. Letét.
58. JAPÁN. KORYUSZAI (MŰKÖDÉSÉNEK IDEJE: 1766—80). ÚTSZÉLI JELENET. SZÍNES FAMETSZET
A málhás ló patáját leguggoló férfi vizsgálja meg. A ló kantárját fiatal nő tartja. Hat-színnyomatú metszet az «Asza Minátó hakkei» (Asza Minátó nyolc képe) című sorozatából. Koryuszai életének pontos adatait nem ismerjük. Annyit tudunk róla, hogy eredeti neve Iszoda Maszakatsu és Sigenaga tanítványa volt, majd Harunobu technikáját tanulta el. Mérete: 23,3 × 18,2 cm. Vay Péter gyűjtéséből.
59. JAPÁN. UTAMARO (1754—1806). OBI SZÁRÍTÓK. SZÍNES FAMETSZET
A két nő közül az egyiket fehér fejkendővel, feketével szegélyezett lilaszínű kimonóban és zöld obiva ábrázolja. Szárításra, a szabadba kivitt obit (körülcavarós övet) feszít ki bambusz-szálakra. A másikat kibontott hajjal, világoskék nagy csillagokkal díszített yukatában (pongyolában). Megjelent a «Fuzsin tewaza dzsuni ko» (Asszonyi foglalatosságok 12 valfaja) c. sorozatban, 1800 körül, Waka kiadásában. Mérete: 37,1 × 24,3 cm. Vay Péter gyűjtéséből. Irodalom: *J. Kurth: Utamaro. Leipzig, 1907. S. 247. Nr. 281.*
60. JAPÁN. SARAKU. SZÍNÉSZPORTRÉ. SZÍNES FAMETSZET. 1794.
Icsikawa Ebizo IV-et ábrázolja, valószínűleg a Kudó Szuketsune szerepében. A háttér lilás-barna (mica), a kimonó színe sötét-téglasszínű, a bal vállon átvetett kendő kék színű. Egyike Saraku legismertebb és leghatásosabb fametszeteinek. Saraku a japán fametszetek legeredetibb művésze volt. Életéről nagyon keveset tudunk. Csak átmenetileg készített rajzokat a fametszetekhez. Működési ideje nagyon rövid időre, két évre (1794—95) szorítkozik. 1770 körül született és 1813—14-ben, vagy 1827—28-ban halt meg (Major Gyula szíves közlése szerint). Metszetlapunk méretei: 36 × 23 cm. Vay Péter gyűjtése. Közölve: *Tóth Ervin, A japán fametszet. Officina, Budapest, 1942. 19. tábla. Irodalom: Fr. Rumpf, Sbaraku. Berlin, 1932. S. 44.*
61. JAPÁN. SZALMAFEDELES KUNYHÓ. BRONZ. 19. SZÁZAD ELSŐ FELE
Leemelhető tetővel, a tetőn jól látható rúdötésekkel. A kisebb áttörések és lyukak alapján talán füstölőnek is használhatták. A vesszőből fonott falon elől ajtó és ablak, hátul még egy ablak látható. Magassága 14,1 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.
62. JAPÁN. PARASZTHÁZ. BRONZ. 19. SZÁZAD ELSŐ FELE
Kétrészes, a tető leemelhető. A szalmafedelelet bambuszrudak szorítják le. A házhoz jobboldalt istálló vagy fészter csatlakozik, baloldalt fonott kerítés. Az ajtó mellett látható bambuszrács mögött ablak. Magassága: 11,4 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.
A saját, közvetlen világuk iránti érdeklődés, amely a 18. századi és 19. század eleji japán művészetnek oly sok területén megmutatkozott, készíthette a bronzműves mestert, hogy ne klasszikus kínai stílusban vázákat, hanem a képfülke díszül parasztházikókat készítsen. Mindkét darab hű mása a vidéki háztípusoknak.
63. JAPÁN. TEATARTÓ. MÁZAS KEMÉNYCSERÉP. SZETO. 17. SZÁZAD ELEJE
A japán kultúrában oly kimagasló szerepet játszó teaszertartás felszerelésének egyik legfontosabb tárgya a teatartó (csaire). A porrá őrölt teát ebből adagolják, keskeny bambuszkanállal, a teáscsészébe. A teatartók közül a legrégebbek Kínából származnak. Japánban készítésük kezdete a kerámia-ipar fellendülésével esik egybe. Barnásszürke, sárgafoltos keménycserep. A máza kávébarna, apró, sűrű, sötétebb színű foltokkal. Elöl olajzöld mázzal lecsurgatva. Elefántcsont, esztergályozott fedővel. Magassága: 8,5 cm. Vétel Münchenben. Közölve: *Z. Takács, The Francis Hopp Museum Of Eastern Asiatic Arts. Far East, Budapest, 1936. Fig. 16.*

64. JAPÁN. TEATARTÓ. MÁZAS KEMÉNYCSERÉP. SIGARAKI. 18. SZÁZAD VÉGE — 19. SZÁZAD ELEJE
Fala világos-sárgásbarna színű. Két különböző mázzal, az egyik kevésbé fénylő sötétebb csokoládébarna színű, a másik világoszöld színű és üveges fényű. A csurgatott mázak nem érnek le az edény fenekéig. Elefántcsont fedővel. Magassága : 8,6 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.
65. JAPÁN. TEÁSCSÉSZE. KEMÉNYCSERÉP. KARATSU. 18. SZÁZAD
Korongon készült, fala sötétebb barna színű. A csészén belül és kívül, a perem körül szürke, fekete és barna vonalú repesztett máz, lejjebb szürkészínű egész vékony máz. Télidőben használt teáscsésze, mert kisebb szája miatt lassabban hűl ki benne a tea. Magassága : 9,1 cm. Vétel Japánban 1936. (Felvinczi Takáts Zoltán.)
66. JAPÁN. TEÁSCSÉSZE. MÁZASCERÉP. RAKU-TÍPUS. 1833.
Kézzel formált, terrakotta-színű, talpa körül krémszínű mázzal. Fehérre festett verssorokkal és rajzzal. Az alul bevéselt felirat adja meg a készítés évét. Magassága : 8,3 cm. Vétel Münchenben.
67. JAPÁN. FÜSTÖLŐ. KÉK-FEHÉR PORCELÁN. HIRADÓ. 19. SZÁZAD ELEJE
Kitűnő minőségű porcelán. Áttört falával, alapzatának sűrű levéldíszével a legszebb japán porcelánok közé tartozik. Mázalatti kékje világos tónusú. A 21 szirmú krizantémumnak megfelelő helyen, a füstölő másik oldalán, háromszögalakban elhelyezett három körből álló címer (mon) látható. Mindkét jelvény Hiradó hercegi családjának, a Matsuuráknak jelvénye. Magassága : 20,9 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.
68. JAPÁN. KAKINOMOTO HITOMARO. PORCELÁN. HIRADÓ. 18. SZÁZAD VÉGE
Kakinomoto Hitomaro a 7. század második felének és a 8. század első három évtizedének egyik legnagyobb japán költője. Költeményei a «Manyósu» kötetében maradtak fenn. Későbbi századokban mint a költészet istenét tisztelték. Az arcot csak vékonyan fedi máz, amely kissé szürkéstónusú fehér, csillogó fényű. A kartámasztón a három kör a Matsuura-család címere. Nagyon szépen, erőteljesen megmintázott szobrocška, a fénykorát élő Hiradó-gyár java terméséből. Magassága : 18,4 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.
69. JAPÁN. KEREK DOBOZ. ARANYLAKK. 18. SZÁZAD ELSŐ FELE
Fedelén fenyőfa és virágzó kamélia bokor. A törzsek berakott ezüst lemezekkel. A karikába zárt pillangó Hiramatszu kuge (udvari nemes) család címere. Átmérője : 14 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.
70. JAPÁN. FIÓKOS LÁDIKÓ. FA, KÜLÖNBÖZŐ LAKKAL DÍSZÍTETT. 18. SZÁZAD VÉGE — 19. SZÁZAD ELEJE
Egyik keskenyebb oldalán kinyitható ajtóval, belsejében három fiókocskával. Chryptoméria fából készült. Arany, ezüst, faragott vöröslakk, szórt aranylemezes lakk díszítéssel, gyöngyház és teknőc berakással. Mesteri munka, a lakk díszítésnek úgyszólván valamennyi lehetséges változatát bemutatja. Méretei : 17,8 × 11,8 × 3,7 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből. Közölve : Z. Takács: *The Francis Hopp Museum of Eastern Asiatic Arts, Far East. Budapest, 1936. Fig. 3.*
71. JAPÁN. DOBOZFEDÉL. FEKETE ALAPON ARANYLAKK ÉS BERAKOTT ARANYLEMEZEK. 1850 KÖRÜL
Szuzuribakohoz, írószertartó dobozhoz tartozik. A tájkép tengeröblöt vagy folyampartot (Szetagawa?) ábrázol, cseresznyevirágzás idején. A hazatérő halászhajók az est beálltát jelzik. A hullámverés lassan elül. Mérete : 18 × 15,6 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.
72. JAPÁN. FÉSŰ. ELEFÁNTCSONT, VÖRÖS ÉS FEKETE LAKKAL. YOSZEI. 19. SZÁZAD MÁSODIK FELE
A fésű két oldalát három langusza díszíti. Sötét-vörös kidomborodó lakk : a szemek fekete lakkal. Hossza 18 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.
73. JAPÁN. FÉSŰ. TEKNŐC, ARANYLAKKAL ÉS BERAKÁSSAL. KANSZAI. 19. SZÁZAD ELSŐ FELE
Mindkét oldalon őszi gyümölcsökkel, berakott koral és malahit kővel, gyöngyházból kivágott pillangókkal. Jelzése : (Koma) Kanszai (meghalt 1831). Hossza 15,5 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.

74. JAPÁN. FÉSŰ. FA, FARAGOTT GYÖNGYHÁZBERAKÁSSAL. 19. SZÁZAD MÁSODIK FELE
A fésű egyik oldalán oroszlán (karasisi) fordul szembe. A peonia gyöngyházzal berakott. A másik oldalon sziklák közül kisarjadó peoniák és szaszák (törpe bambuszcszerjék). Hossza : 4,5 cm. Szemere Attila ajándéka. Áttét az Iparművészeti Múzeumból.
75. JAPÁN. FÉMTÜKÖR. 18. SZÁZAD VÉGE
Hibátlan csiszolású, nyeles tükör hátlapja. Három tő ruscus bokor, fenyőcszerjék és törpe bambuszcszerjék (szasza). A háttér érdes. Jobb oldalán jelzés : Murata Yamasiro kami Fudzsiwara Yosinobu. A tükör díszítése nagyon jól megoldott. A természetből vett ábrázolást a művész sok részlettanulmány után olvasztotta egységes képpé. A bokor levelei különösen jól érvényesülnek a bronzöntés technikájában. A lakkfestésben is igen gyakran találkozunk hasonló, a növényvilágból merített témákkal. A díszítőművészek kiapadhatatlan kincses tárat fedeztek fel bennük. Hossza 37,6 cm. Apponyi Sándor hagyatékából. Áttét az Országos Széchenyi Könyvtárból.
76. JAPÁN. IIDA SINSICSI. ŐSZI TÁJKÉP. NÉGYRÉSZES ELLENZŐ, FEKETÉRE LAKKOZOTT KERETBEN. SELYEM ALAPRA FESTVE. 1899.
Holdfényes őszi este, elhúzó vadlibákkal, sárguló és vörösödő falombokkal, a jobb oldalon vízeséssel, előtérben, a dombok mögött házakkal. Tussal festve, enyhe színezéssel. Határozott ecsetvonásokkal megfestett, szép kompozíciójú kép. 176,5 × 264 cm. Iida Sinsicsi kyotói mester volt. Az ellenzőt az 1900-as párizsi világkiállításon az Iparművészeti Múzeum vásárolta meg, onnan került át hozzánk.
77. JAPÁN. VARJAK HÓVAL FEDETT NÁDASBAN. A NÉGYRÉSZES ELLENZŐ MÁSİK OLDALA. SELYEMHIMZÉS
78. JAPÁN. FIATAL LEÁNY GLYCINIÁVAL. ELEFÁNTCSONT-FARAGVÁNY. HÓSE. 1900 KÖRÜL
A századforduló körül készült kisebb figuráknál az európai hatásra elterjedt naturalizmus szerencsésen egyesül a játékbabák (ningyó) hagyományos stílusával. A nagyobb méretű szobrocska kitűnően érvényesíti az elefántcsont anyagszerűségét. A leány cseppet sem merev, látszik rajta, hogy csak egy pillanatra állt meg. Magassága : 32,7 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.
79. JAPÁN. BIVALY. ELEFÁNTCSONT GOMB (NETSUKÉ). 18. SZÁZAD ELSŐ FELE
A netsuke fából, csontból vagy elefántcsontból, plasztikus díszítéssel kifaragott gombocskák, két lyukkal. Ezen húzták keresztül azt a zsinórt, amelynek másik végére rendszerint a gyógyporokat tartó lakkdobozkát (inró) fűzték fel. Puha selyemövbé beakasztva, a netsuke az öv másik oldalán egyensúlyozta az inró. Formakincsük rendkívül változatos, a mitológiától kezdve a mindennapi életig mindenre kiterjed. Talán legkedvesebbek közöttük az állatfigurák. Parányi méretükben is aprólékos, gondos kidolgozásúak. Kézben megforgatva, minden oldalról teljes hatást keltenek. Plasztikai értékük a fényképfelvételek felnagyításával tűnik csak ki igazán. A mi bivalyunk idősebb, sok munkában lesóványodott, orrában istráanggal. Hossza : 6,2 cm. Új szerzemény, 1953. Vétel.
80. JAPÁN. RANTEI. SZANDÁLLAL JÁTSZÓ KÖLYÖKKUTYA. ELEFÁNTCSONT GOMB. 18. SZÁZAD MÁSODIK FELE
Rantei kyotói mester volt és mint netsuke művész nagyon sok témát dolgozott fel. A kiskutya a faszandál (geta) zsinórját harapdálja. Hossza : 3,7 cm. Hopp Ferenc gyűjteményéből.
81. JAPÁN. KAIGYOKU. MAJOM. ELEFÁNTCSONT GOMB. 19. SZÁZAD MÁSODIK FELE
Kaigyoku (halálának éve kb. 1890) igen jóképességű faragóművész volt, aki elefántcsonton kívül más nyersanyaggal is dolgozott. Ez a munkája feltétlenül legszebb alkotásai közül való. Magassága : 2,2 cm. Új szerzemény, 1953. Vétel.
- 82–83. INDIA. MATHURA VIDÉKE. TERMÉKENYSÉG ISTENNŐJE. CSERÉP-FIGURÁK. I. E. 3. SZÁZAD ELŐTTI IDŐBŐL
Mindkettő szürke színű, a 82. magassága : 9,2 cm, a 83. magassága : 12,7 cm. Az Indusvölgyi kultúra idejében is ismert kispasztikai típus későbbi, fejlettebb formája, mely elterjedt Észak-India egész területén, főleg a Gangesz mentén. A haj- és nyakdíszeket külön tapasztották fel. A rozetta-díszeknél pecsételőket is használtak.
Az indiai szobrászat az előbb említett Indusvölgyi kultúra idején, i. e. 3. évezredben igen fejlett műalkotásokat hozott létre. Az i. e. 2. évezredben és az első évezred harmadik századáig a szobrászati emlékeket ezek a kisméretű agyagfigurák képviselik. A korabeli népművészet alkotásai. Mindkettő Schwaiger Imre ajándéka, 1936.

84. PAKISZTÁN. GANDHÁRA. MAITRÉJA. PALAKÓ. 1—3. SZÁZAD

Sztúparészlet. Bajusszal való ábrázolásával már az indószkíta stílus fokozottabb térhódítását jelenti, ebben az eredetileg késő-hellenisztikus római jellegű művészetben, amely a buddhista művészet fejlődésében olyan nagy szerepet játszott. Magassága: 52 cm. Schwaiger Imre ajándéka, 1939. Közölve: *E. Baktay, Recent Acquisitions of the Museum of Asiatic Arts in Budapest, Acta Orient. Hung. I. 1. Pl. III.*

85. PAKISZTÁN. GANDHÁRA. BUDDHA-FEJ. PALAKÓ. 1—3. SZÁZAD

Valószínűleg a gandhári művészet korai periódusából származik, az arc, a hajviselet hellenisztikus. Mintaképül leginkább az Apolló szobrok szolgálhattak. Az usnisa (a fejtető kidudorodása) is még mintha szalaggal átkötött hajcsomó lenne. A kőanyag erezése még fokozza a magas relief szépségét. Magassága: 22 cm. Schwaiger Imre ajándéka, 1939. Közölve: *E. Baktay, i. m. Pl. I.*

86. PAKISZTÁN. GANDHÁRA. BODHISZATTVA. PALAKÓ. 2—3. SZÁZAD

Magas relief részlet egy sztúpáról. A 84. képhez hasonlóan, a Gandhára művészet későbbi korszakából származik. A bajusz viselete mellett, a tincsekben fésült haj, valamint a homloka felett visszahajtott hajfonat indó-szkíta jellegű. Az arc megmintázása is rövidebb, szélesebb arcot ad vissza, amely kifejezésében markáns, portré jellegű. Magassága: 16,1 cm. Schwaiger Imre ajándéka, 1939. Közölve: *E. Baktay, i. m. Pl. II.*

87. PAKISZTÁN. GANDHÁRA. FEJ. STUKKO. 4—5. SZÁZAD

A Gandhára művészet e késői századaiban perzsiái szaszanida művészet hatására áttérnek a szobrok stukkóban való kiöntésére. A fej híví vagy donátor alakjához tartozhatott, a turbán kötése a helyi népviseletet adja vissza. Magassága: 9,5 cm. Schwaiger Imre ajándéka, 1936.

88. PAKISZTÁN. GANDHÁRA. VIRÁGSZÓRÓ. STUKKO. 4—5. SZÁZAD

A töredék megfejtését rokon leletek tették lehetségessé. Géniusz a balkezével elől felemelt ruhájában virágokat tart, melyeket jobbkezével szór egy menet vagy az istenek elé. A mi példányunkon a virágokat bemélyített rácsozott minta jelzi. Magassága: 16 cm. Schwaiger Imre ajándéka, 1936.

89. INDIA. MATHURA. SIVA-FEJ. HOMOKKŐ. 4—5. SZÁZAD

Vörös homokkő, apró sárga szemcsékkel. A fej relief-töredék, tányéralakú fülbevalóval, a fejdísz koponyával. A 4—6. század Gupta-korbéli művészetében általában, így a szobrászatban is, egy festőibb, feloldottabb stílus alakult ki. Ez a kis Siva-fej életteljes, akár élő modell után is mintázhatták volna. Magassága: 11 cm. Schwaiger Imre ajándéka, 1939. Közölve: *E. Baktay, Indian Stone Sculpture in the Budapest Museum of Eastern Asiatic Arts, Acta Orient. Hung. III. 1—2. Fig. 9.*

90. INDIA. ORISSZA. APSZARASZ-FEJ. PALAKÓ. 10—12. SZÁZAD

Csigába feltűzött hajjal, díszes fülbevalóval, élesre faragott profillal. A kis fejen meglepően életteljesek a szemek. A mennyei táncosnőben a szobrász korabeli szépségideált elevenített meg. Magassága: 5,8 cm. Schwaiger Imre ajándéka, 1939. Közölve: *E. Baktay, Indian Stone Sculpture, fig. 30.*

91. INDIA. RÁDZSPUTÁNA. ISTENSÉG FEJE. HOMOKKŐ. 11—12. SZÁZAD

Sárga színű homokkő, dombormű töredéke. Bizonyosfokú megmerevedésével, a díszítő-elemeknek már sablonos felhasználásával, a gyakran egész templomfelületeket teljesen beborító középkori díszítő-szobrászat jellemző képviselője. Magassága: 10,7 cm. Schwaiger Imre ajándéka, 1939. Megjelent: *E. Baktay, i. m. Pl. VII. c; u. a., Indian Stone Sculpture, fig. 25.*

92—93—94. INDIA. BENGÁL. VISNU-FEJ. FEKETE PALA. 10—12. SZÁZAD

A középkori India művészetében, a Pála-Szena korszakban (9—12. század) Bengál vidéke különleges szerepet játszott. Az India egyéb területeiről kiszorult buddhizmus itt élt tovább és így művészetében a hinduista vallás szobrai mellett a buddhista művészet is tovább fejlődött. A fekete vagy sötétszürke színű kemény palakő nagyszerű anyagot szolgáltatott a művészeknek. India szobrászatának hatalmas eredményei itt és ebben a korban fejeződnek ki utoljára töretlen virágzásukban. A 13. század kezdetével, a mohamedán hódítással a szobrászat már hanyatlásnak indul, talán a díszítő szobrászat kivételével. Ez a Pála-Szena művészet nagy hatással volt Hátsóindia, Nepál és Tibet buddhista művészetének további fejlődésére is. Múzeumunk India-gyűjteményében ezt a kort nagyszerű műemlékek képviselik. Közöttük is ez a Visnu-fej emelkedik ki, mint a Múzeumunk egyik büszkesége. Az arc sima, lágyan domborodva adja ki a formákat. A szem metszésének vonala kissé elhúzódott. Az ajkak teltek, mosolygók. A haj tincsei, a díszes korona aprólékosan részletező stílusban kifaragott. A korona előtt démon-

fej. A fülek fölött madáralak : vízimadár, kacska (?). Magassága : 20,3 cm. Dr. Duka Tivadar ajándéka, korábban a Magyar Nemzeti Múzeumban, majd az Iparművészeti Múzeumban. Áttét. Közölve : *Felvinczi Takáts Zoltán, A Kelet művészete, Budapest, 1943. 15. tábla. E. Baktay, Indian Stone Sculpture, fig. 21. a-b.*

95. INDIA. BIHÁR, SZURJA. SZÜRKE PALA. 9–10. SZÁZAD

Szurja, a hindu mitológia Napistene, álló helyzetében betölti jóformán az egész felületet. Felette vidh-jádharák (égi szellemek), lent kétoldalt feleségei : Cshája és Szuvarcsásza, valamint írnoka és hadsegéde : Danda és Pingala. Az alsó szegélyben hét ló, a hét nap jelképe látható, akik az égre felvonják Szurja kocsiját. A középső keretbe foglalt ló felett Aruna, a kocsihajtó és álló helyzetben Usasz, a hajnal nemtője. Magassága : 62,5 cm. Dr. Duka Tivadar ajándéka, 1864. Korábban a Magyar Nemzeti Múzeum, majd Iparművészeti Múzeum gyűjteményében. Áttét. Közölve : *E. Baktay, Indian Stone Sculpture, fig. 22.*

96. INDIA. BIHÁR. TANÍTÓ BUDDHA. FEKETE PALAKŐ. 9–10. SZÁZAD

Mesteri módon kifaragott magas reliefen plasztikai elemeken kívül építészeti formákat és épületeket díszít ornamentikát is látunk. Mindezek az elemek, jó kompozícióban, harmonikusan olvadnak egybe. Magassága : 65 cm. Dr. Duka Tivadar ajándéka, 1864. Korábban a Magyar Nemzeti Múzeum, majd az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében. Áttét. Közölve : *E. Baktay, Indian Stone Sculpture, fig. 23.*

97. INDIA. RÁDZSAPUTÁNA. HÓDOLÓK KRISNA KÉPE ELŐTT. MINIATURA. 18. SZÁZAD

A sötétkékkel festett és gyöngyökkel gazdagon feldíszített Krisna szobra előtt, egy kertben hódolók állnak két sorban. A szobor elvonatkoztatott, sematikus ábrázolásával szemben a hódolók, ellentétképpen, gondos megfestésben, realista megelevenítésben jelennek meg. Különösen az arcok megfestésére fordított nagy gondot a művész, aki a náhadvara-i iskolához tartozott. A háttérteret piros színű virágok díszítik. Mérete : 31 × 23 cm. Új szerzemény, 1951. Vétel.

98. INDIA. DELHI VIDÉKE. REGGELI TOILETT. MINIATURA. 17. SZÁZAD

Egy előkelő hölgyet komornája ujjával fésüli. A tenyerek és talpak hennával pirosra festve. Az égen gomolygó felhők úsznak. A perzsa hagyományokat indiai elemekkel módosító mogul festészetnek egyszerű kompozíciója. Kiemelkedő az alakok gondos megrajzolása. Mérete : 15,2 × 9 cm. Schwaiger Imre ajándéka, 1936.

99. NEPÁL. MAHÁSZÁHASZRAPRAMARDANI. ARANYOZOTT BRONZ, FÉLDRÁGAKÖVEKSEL. 14–16. SZÁZAD

Nepál művészete a tibetivel áll legszorosabb kapcsolatban. Az indiai művészetnek sok elemét szívta magába és a 9. századtól kezdve a buddhista művészetben önálló stílust alakított ki. «A nagy százczeket ölő» az öt nagy Raksá (védőistennő) egyike, jobbkezeben kardot tart. Megmintázása és öntése kítűnik puha hatású formájával ; a szobrocska olyan, mintha fából lenne kifaragva. Türkiz, lapis lazuli és rubint berakással. Magassága : 13,9 cm. Schwaiger Imre ajándéka, 1936. Egy hasonló Tára szobor van az India Múzeumban (London), South Kensington, 1. *H. G. Rawlinson, India. A Short Cultural History. London, 1948, cimlap.*

100. NEPÁL. AVALOKITESVÁRA. ARANYOZOTT BRONZ. 11–12. SZÁZAD

Derékban kissé meghajló mozdulata még az indiai művészet hatására mutat. A szobrocska megmintázása nagyon szép, hátsó oldala hasonlóképpen gondosan megmintázott. Eredeti vastag aranyozása legnagyobbbrészt megmaradt. A combokon áttetsző szoknyájának mintáit bevett poncokkal jelölték. Magassága : 22 cm. Schwaiger Imre ajándéka, 1939. Közölve : *E. Baktay i. m. Pl. X. Közeli, bár korábbi rokona a bostoni Museum of Fine Arts-ban, könyvekben, katalógusokban többször közölve, utoljára Ch. Kar, Indian Metal Sculpture, London, 1952. Fig. 4.*

101. SZIÁM. BUDDHA-FEJ. ARANYOZOTT BRONZ. 16. SZÁZAD

Hátsó-Indiában, így Sziámban is, a buddhizmus a korábbi századokban szorosan kapcsolódik India művészetéhez. Csak a 14. századtól kezdődően, amikor Indiában a buddhizmusnak már alig maradtak követői, kezdődik meg a művészet szabadabb alakítása. Nagyobb méretű bronzszoborról, aranyozás nyomaival. Magassága : 47 cm. Dr. Duka Tivadar ajándéka, 1864. Korábban a Magyar Nemzeti Múzeum, majd az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében. Áttét.

102. SZIÁM. BUDDHA TANÍTVÁNYAIVAL. FESTMÉNYRÉSZLET. 18. SZÁZAD

Buddha Sákjamuni két nagy tanítványával, Száriputtával és Mógallánával, lakkozott ívek alatt, amelyeket felül még zöld füzérek díszítenek. Buddha és tanítványainak teste arannyal festve ; cinóber-vörös ruhát

viselnek. A tanítványok lába archaikus módon megrajzolt, síkban felemelve, úgyhogy mind az öt lábujj látszik. Felettük kék ég látható, hulló virágokkal. A kép alsó, itt be nem mutatott részében, kínai hatásra, bizonyos naturalista tendenciával ábrázolva, a «Buddhává válás» jelenetei láthatók. A festménynek az utóbbi része elég rossz állapotban maradt meg, a festés nagyrésze lekopott és a vászon damaszt mintái előtűnnek. Sziámban, éppúgy mint más országokban is, ahol a Hinajána, a korábbi buddhizmus maradt fenn, a festészet nem kapott olyan téma-anyagot, mint a Mahájána-buddhizmus részéről. A részlet méretei: 169 × 104 cm. Új szerzemény, 1949. Letét.

103. SZIÁM. DÍSZEDÉNY. EZÜST. 19. SZÁZAD VÉGE

A bangkoki bazár kitűnő ezüstművesei egyikének nagyszerű munkája. Kettóstál, a külső fala áttört művű. A felső szalagjában indafonatok között tigris, főnixmadár, oroszlán stb. A középső mezőben medaillonok, különböző figurális díszel: gandharvák, démonmaszkos táncosok stb. bizonyos mértékig már naturalista módon ábrázolva. Alul széles volutájú levéldísz. Magassága: 19 cm. Új szerzemény, 1952. Letét.

104. JÁVA. RÁKSASZA. KŐ. 12–14. SZÁZAD

Ugyanabból a vulkanikus kőanyagból kifaragva, mint a Borobudur szobrai. Nagyvonalúan kidolgozott szobor, csak a vállra hulló haj készült mélyebb faragással. A bajusz, a szemöldök, az ékszerek fekete lakkal bevonva. Magassága: 48 cm. Új szerzemény, 1950. Vétel. Hasonló, bár későbbi szobor a von der Heydt gyűjteményben. *1. W. Cohn, Asiatische Plastik. Berlin, 1932. S. 237.*

105. PERZSIA. MESHED. FEDELES BRONZ-VÁZA. 13. SZÁZAD

Szépen tagolt váza, vésett díszítéssel. A nyakon folyamatosan, a vállon rövidebb mezőkben, indadíszű háttér előtt olvashatatlanságig stilizált arab betűk. A rajtalévő patina szerint, földből előkerült emlék. Magassága: 24 cm. Stein Aurél ajándéka.

106. TÖRÖKORSZÁG. FÜSTÖLŐ. BRONZ. 15–16. SZÁZAD

Díszítését ismétlődő vésett arab betűk adják. Háttérük poncolt. Ezekről egyelőre annyi állapítható meg, hogy naksi írásmóddal készültek. A darab sokáig lehetett használatban, javították is. Magassága: 19 cm. Áttét az Iparművészeti Múzeumból, 1953.

107. PERZSIA. SZARVAS. VAS, RÉZ ÉS EZÜST BERAKÁSSAL. 18. SZÁZAD

A késői perzsa művészetben vékony vaslemezből nagy szeretettel készített díszállatok sorából való. Megtalálható közöttük a galamb, kakas, kacska, hegyikecske stb. is. Gazdag berakásos technikájuk a fegyverkovács művészetére nyúlik vissza. Magassága: 35,2 cm. Új szerzemény, 1953. Vétel.

108. PERZSIA. NYAKLÁNC. EZÜST. 18. SZÁZAD MÁSODIK FELE

Csüngőkkel, csengetyűkkel gazdagon díszített nyaklánc. Formájával több évezredes múltra tekint vissza, a korai vaskorban találjuk meg őseit. A csüngők közt látható kezek, a felírt amulett védelmet kívántak biztosítani a nyakperec viselőjének. Serdülő gyerekek viselhették. Hossza: 25,8 cm. Új szerzemény, 1954. Vétel.

109. TÖRÖKORSZÁG. ISZNIK. FALICSEMPE. 17. SZÁZAD

A keretet adó vastagabb vonalak vöröses színűek. Festése kék, helyenként egyes felületek zölddel kitöltve. A virág-motívumok felépítése, a megfestés finomsága nagyon jól jellemzi a török kerámiát, mely a világ legszebb kerámiái között is nagyszerű alkotásokkal szerepelhet. Mérete: 36 × 36,8 cm. Áttét az Iparművészeti Múzeumból.

110. TÖRÖKORSZÁG. ÓNOZOTT RÉZTÁL. 18. SZÁZAD VÉGE

Oldalán kívül, két helyen felirat nevekkél: Ibrahim Ibn Sejkh (?) és Haszan Ibn Hüsezin... A tál belső peremén: Szahib Tuma Ibn Matei Lesi 1210. (Szahib Tuma ibn Matei Les-ből, 1795.) (Diószegi Vilmosné szíves közlése alapján.) Les (Alessio) Albániában fekszik, az Adriai tengerpart közelében. Átmérője: 28,5 cm. Új szerzemény, 1952. Gyűjtés.

111. EGYIPTOM. EZÜSTDÍSZES RÉZTÁL. 15. SZÁZAD

Madárpáraktól elválasztott mezők közepében, hullámvonal-szegélyű medaillonokban, felváltva arabesk és azonos szövegű felirat: «A mi urunknak, a szultánnak, az őrzőnek, a világ királyának, Kiláun Alfinak». (Fehérvari Géza szíves közlése alapján.) Magassága: 12,3 cm. Áttét az Iparművészeti Múzeumból, 1953.

112. PERZSIA. RÉSZLET EGY VÉSETTMŰVŰ RÉZTÁLRÓL. 19. SZÁZAD ELSŐ FELE

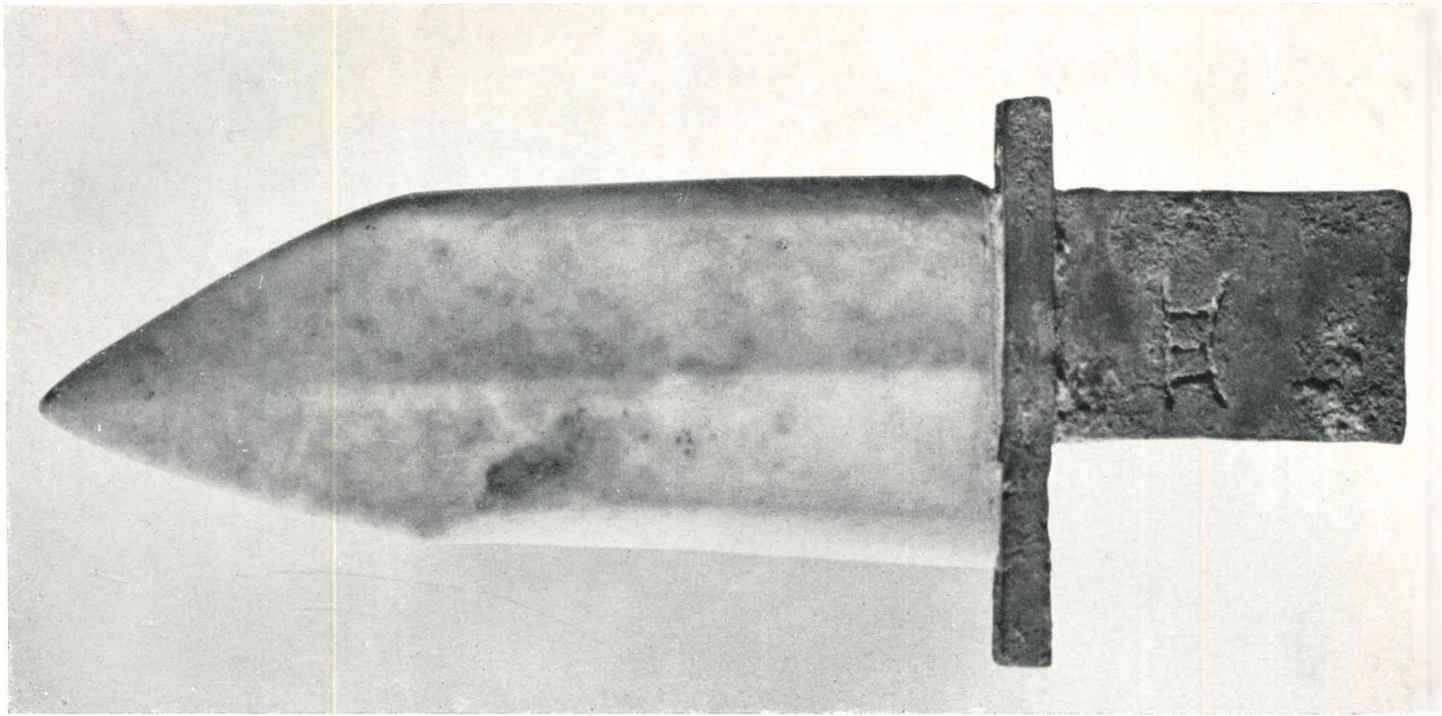
A középső mezőben táncos multság jelenetei láthatók. A háttér kivésett és poncolt. Legfeltűnőbb a külső mezőben egymásután következő arcképek sorozata. Kétségtelen, hogy ezek 17–19. század eleji európai rézmetszetek után készültek. A melléjük írt nevekből megállapítható, hogy Firdauszi Sáhname c. eposzának hősei. Valószínű, hogy a középen látható jelenet is e műből származik. Nagyon szép az arcképeket körülvevő virágdísz és egyéb ornamentikának vésési technikája. Átmérője: 42,7 cm. Új szerzemény, 1954. Vétel.

HFM
Könyvtára
20230113

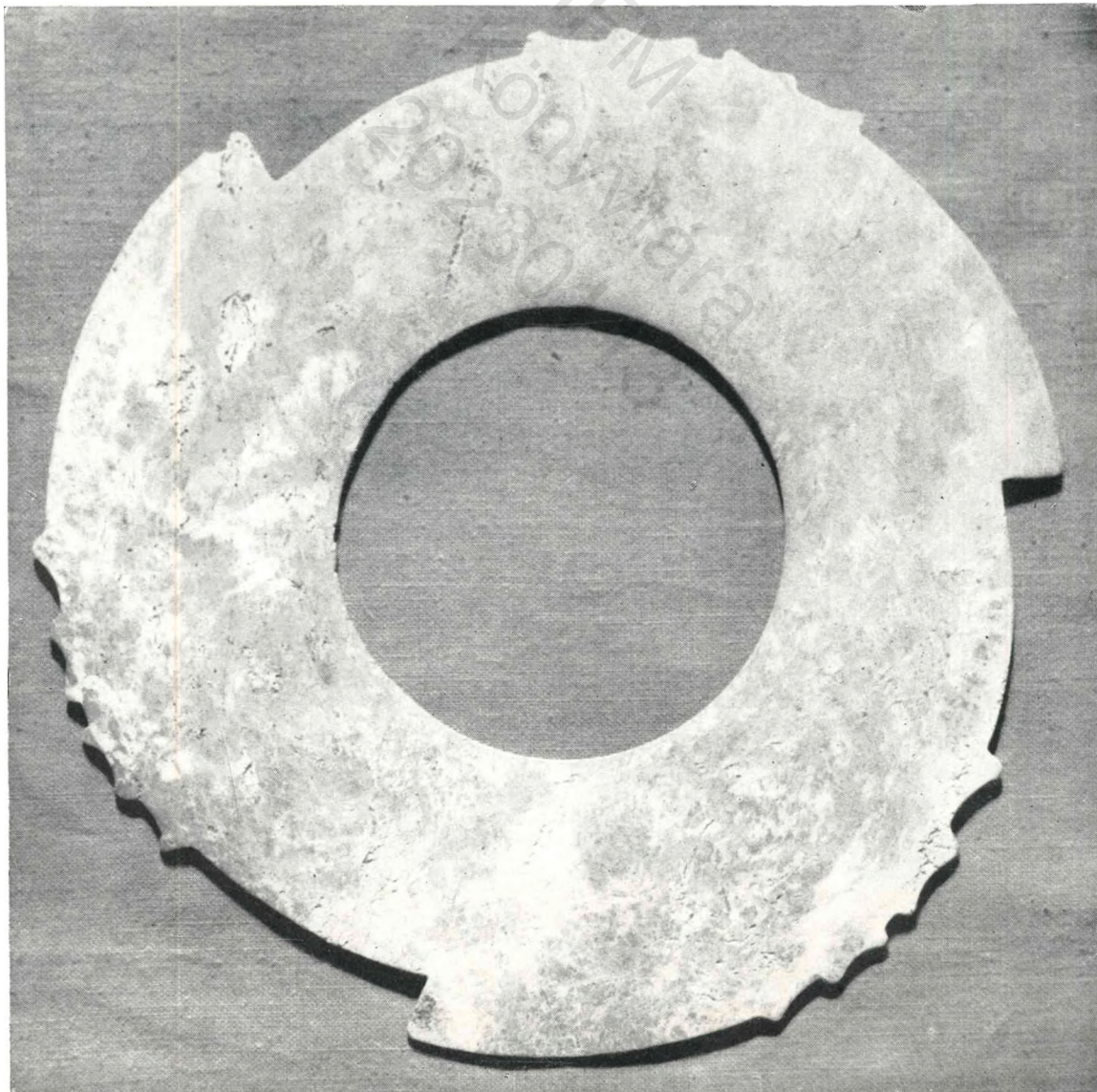
ΚΕΡΤΆΒΛΆΚ

HFM
Könyvtára
20230113

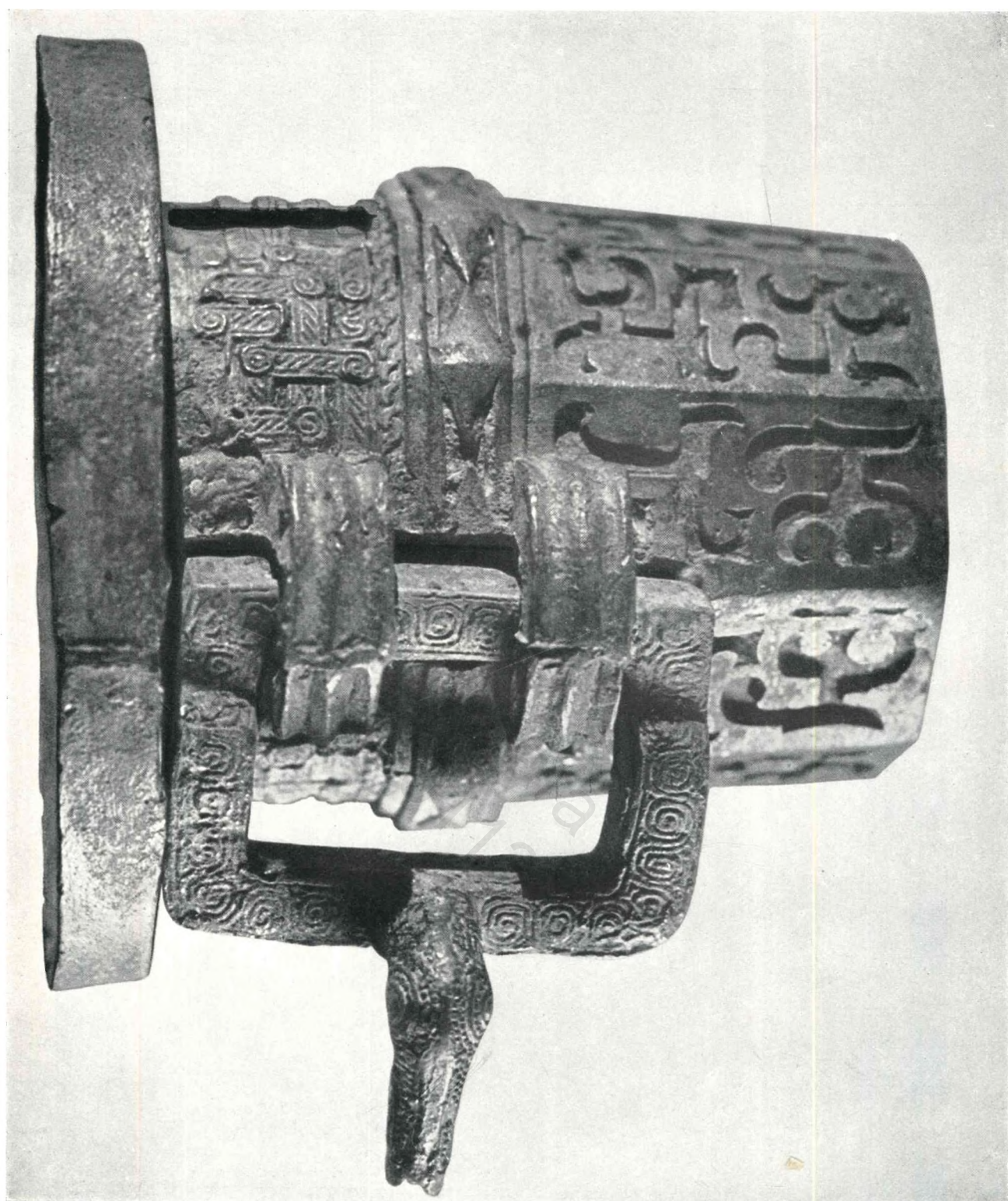

1. Jadeit balta. I. e. 13—9. század.

2. Jadeit korong. I. e. 13—7. század.

3. Bronz kerékagy. I. e. 5—3. század.

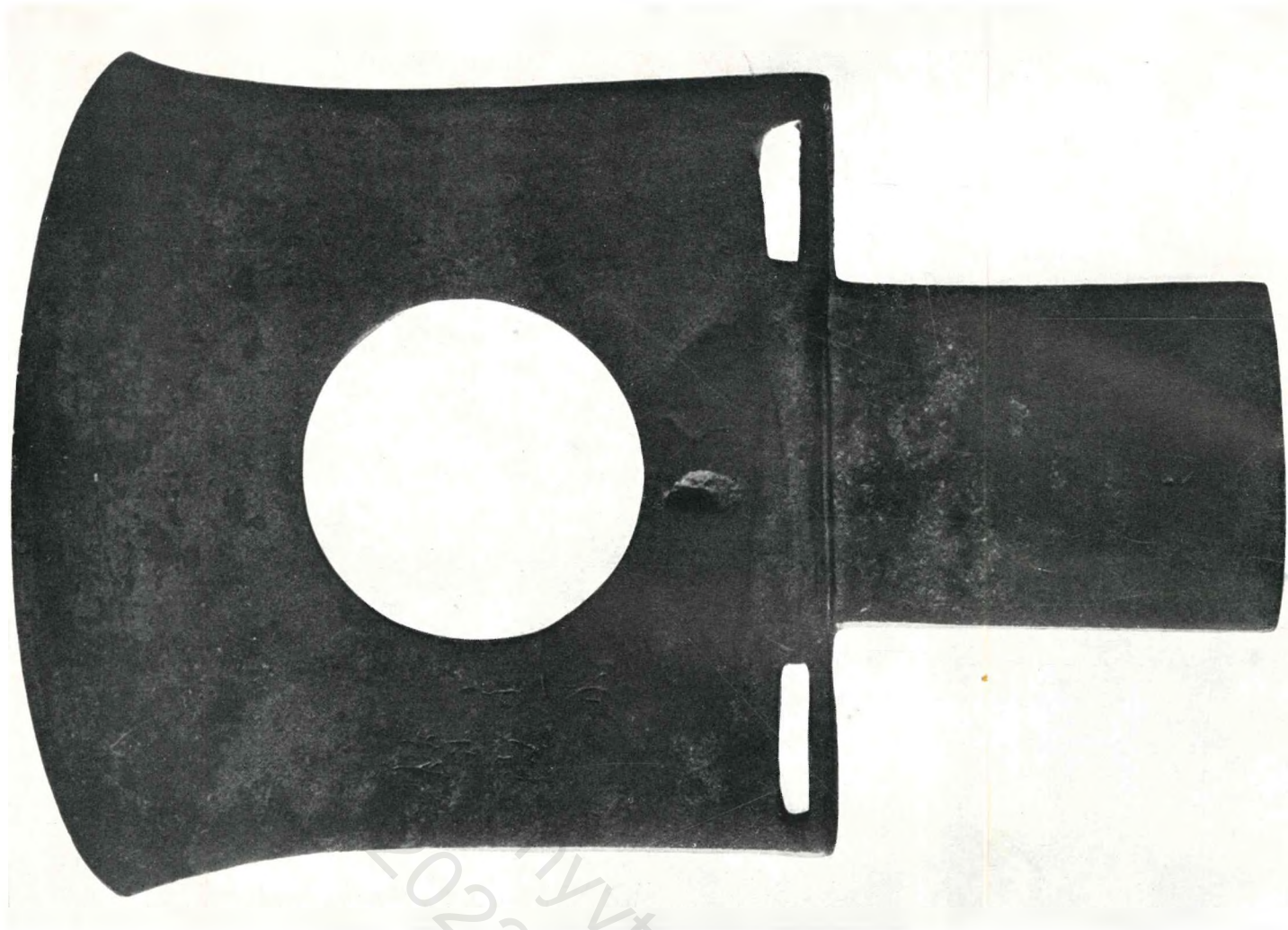
4. Dél-Szibéria—Minuszinszk vidéke. Argali juhra támadó tigris. Bronz övveret. I. e. 3—2. század.

KÍNA

5. Szui-Yuan (Ordosz) vidéke. Őzet felfaló tigris. Ezüstözött bronz övveret. I. e. 2—1. század.

6. Bronz balta. Csou-korszak (i. e. 1028—250).

7. Aranyozott bronz-veret. I. e. 4—1. század. (?)

8. Buddha-fej. Kő. 8—9. század.

9. Kuan Yin. Fa, festett. 11—13. század.

10. Oroszlánpár. Fa. 16—17. század.

11. Csikáját szoptató kanca. Festmény papíron. 13–14. század.

12. Vízésés. Albumkép. Selyem alapon. 15–16. század.

13. Fu-sen. Bronz. 15—16. század.

14. Hivatalnok felesége. Vászorra festve. 17. század.

15. Hivatalnok felesége. Vászorra festve. 17. század (részlet).

16. Csi Pai-si (szül. 1861). Rákok. Tusfestmény.

17. Hu Cseng-yen (1582—1672). Bambuszarjak. Fametszet,

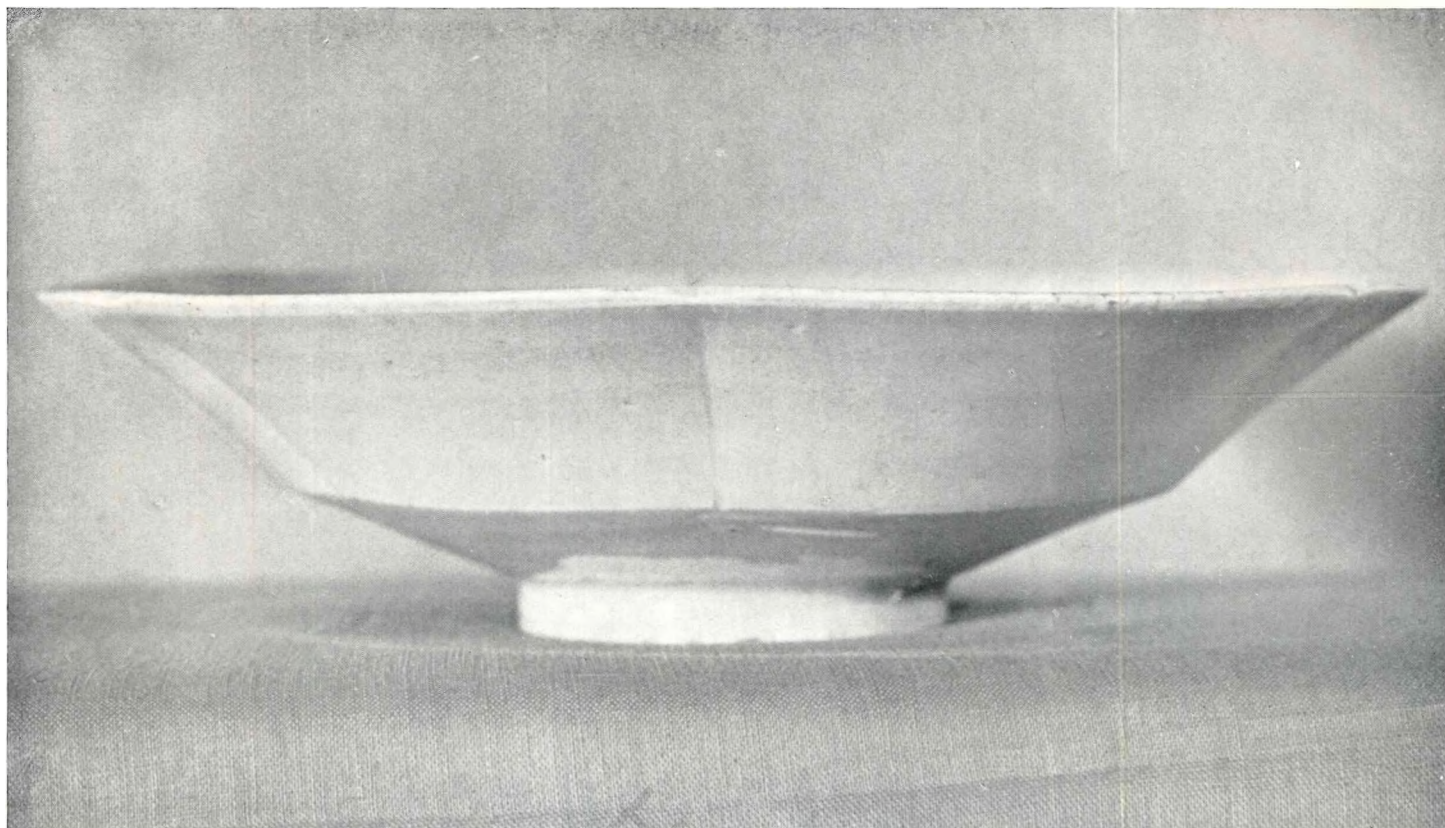

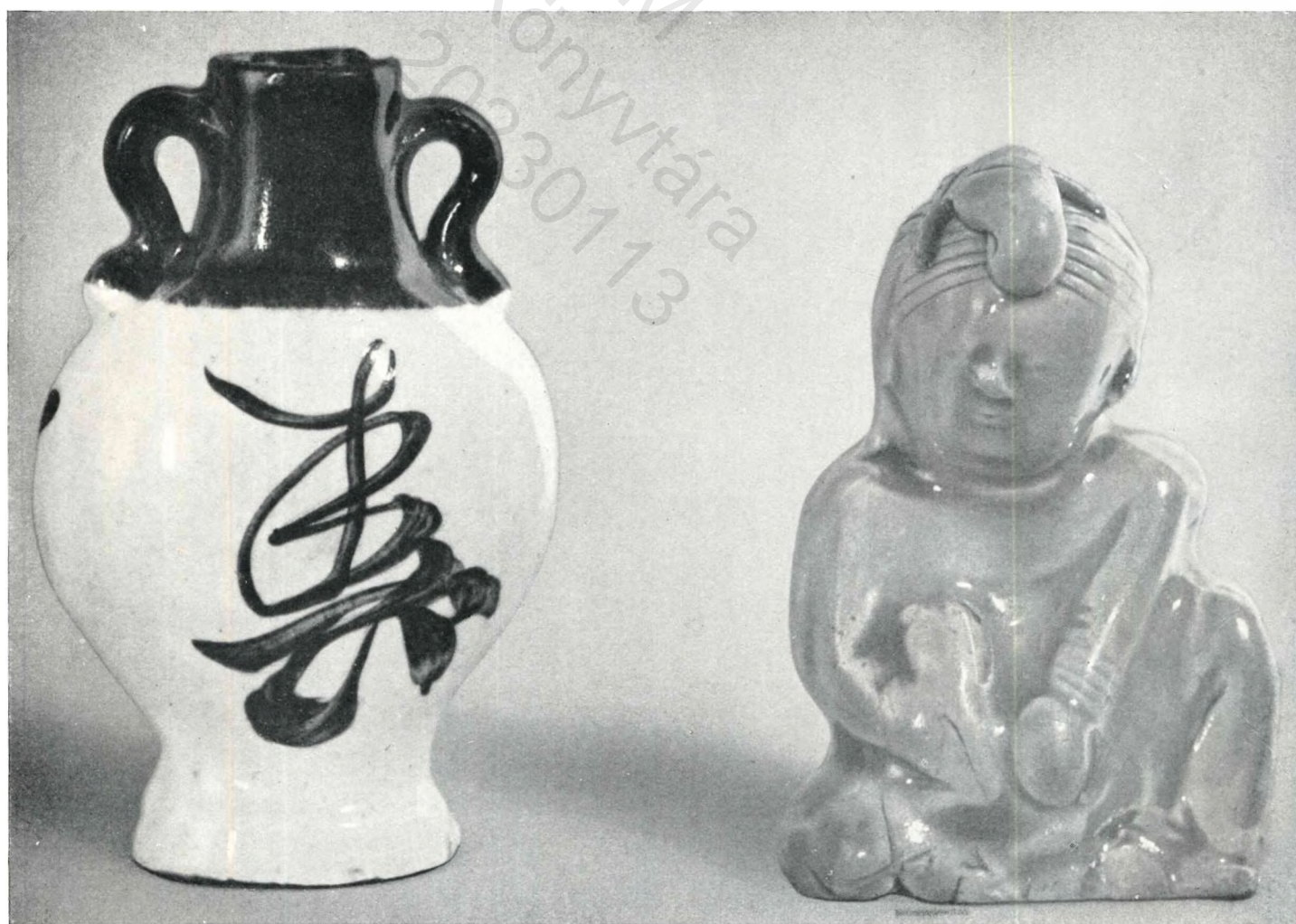
18. Kao Csi-peï (1672—1734). Remete. Tusfestmény.

KÍNA

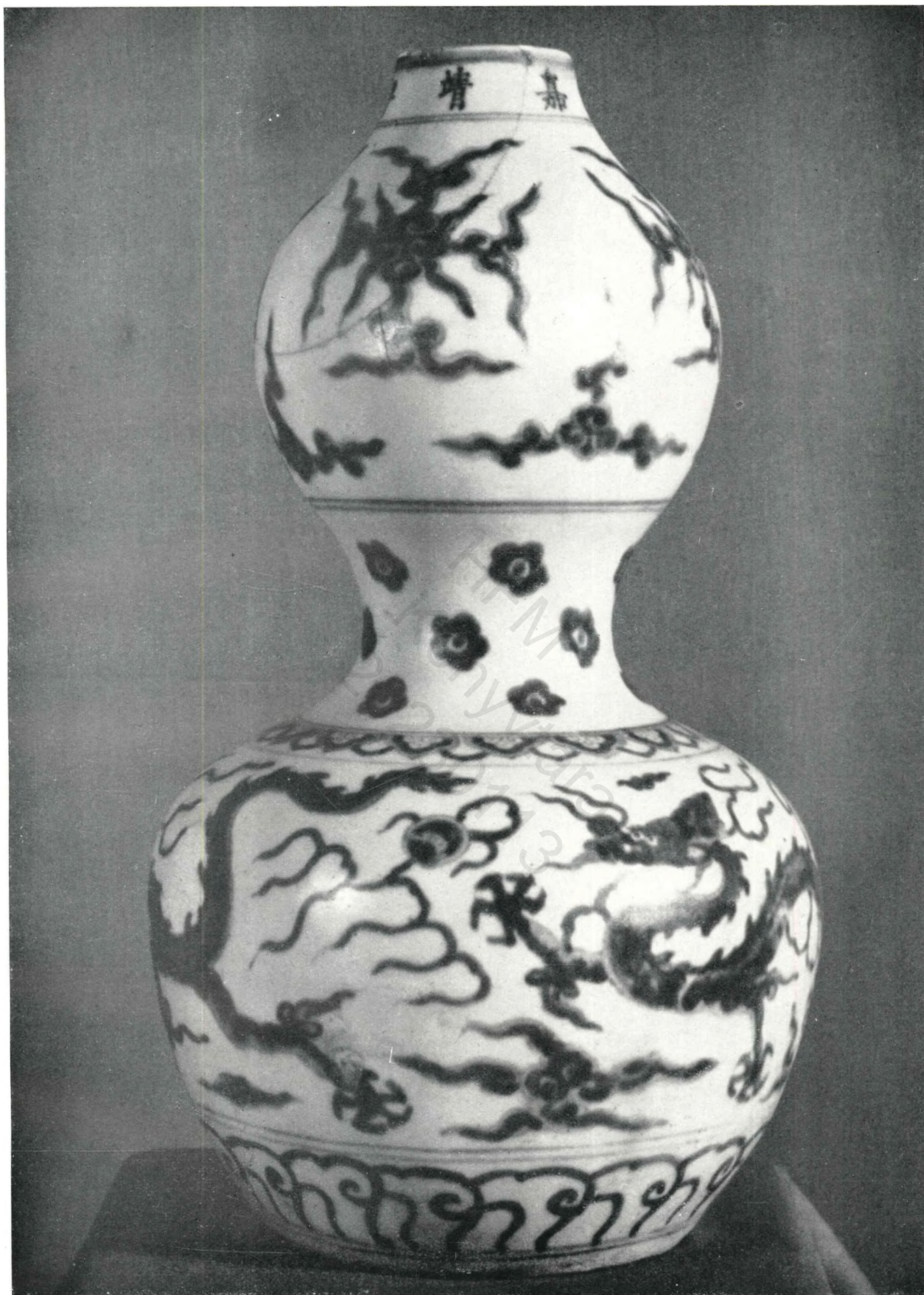
19. Lapos csésze. Mázas keménycserép. 11–12. század.

20. Vázacska. Mázas keménycserép. 13–14. század.

21. Kisgyermek cicával.
Mázas keménycserép. 11–12. század.

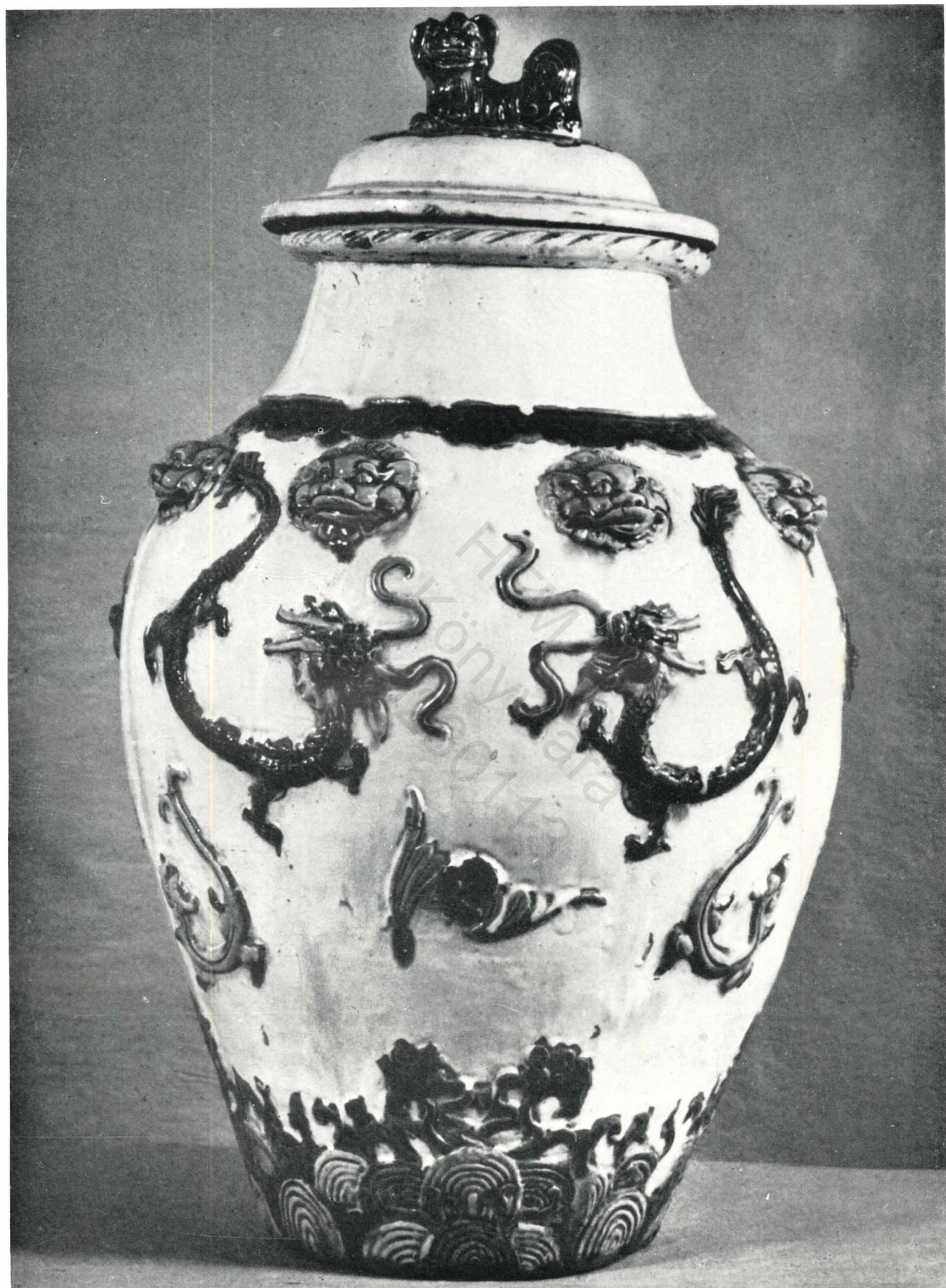
22. Kobakalakú váza. Kék-fehér porcelán. Csia-Csing császár idejéből (1522—1566).

23. Váza. Kék-fehér porcelán. 1620—1640.

24. Fedeles váza. Mázas keménycserép. 17. század.

KÍNA

25. Kanna. Porcelán,
sokszínű mázzal. 1690—1720.

26. Teáskanna. Porcelán,
többszínű festéssel. 17. század vége.

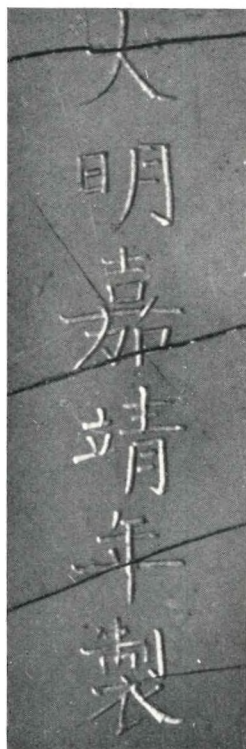
27. Talpastál. Rekeszománc. 1730—1790.

28. Fedeles díszváza. Rekeszománc. 18. század közepe.

29—30. Faragott vöröslakk doboz. Csia-Csing császár idejéből (1522—1566).

31. Faragott lakkal borított doboz. 16. század második fele—17. század eleje.

32. Faragott lakkal borított doboz. 16. század második fele — 17. század eleje.
(A 31. képen látható doboz fedele.)

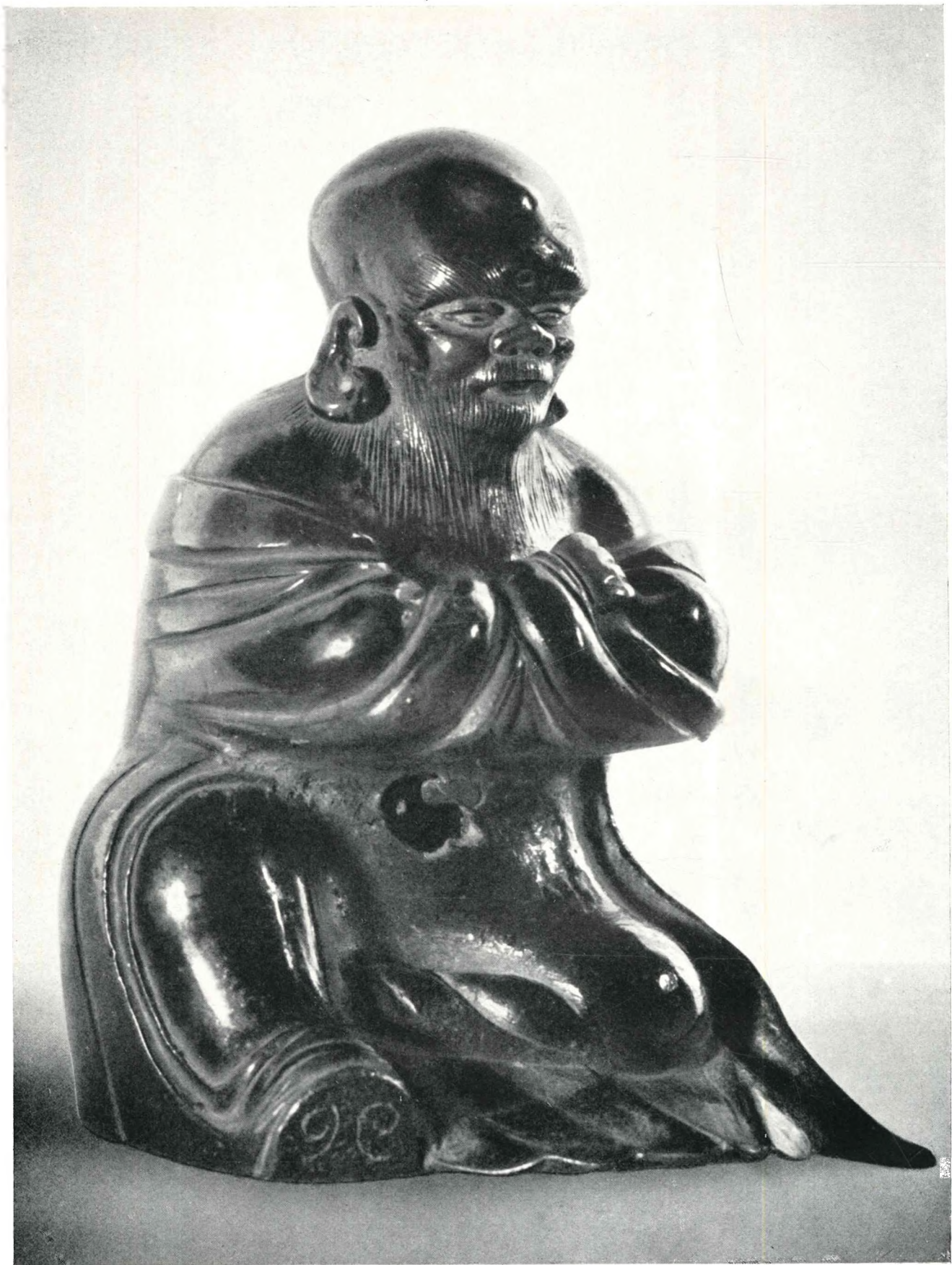
33. Nyílvesző-tartó bronz váza. 15–16. század.

34. Dobon ülő egyszarvú. Bronz. 1500 körül.

35. Lao-tze. Bronz. 16—17. század.

36. Taoista bölcs. Bronz. 16. század.

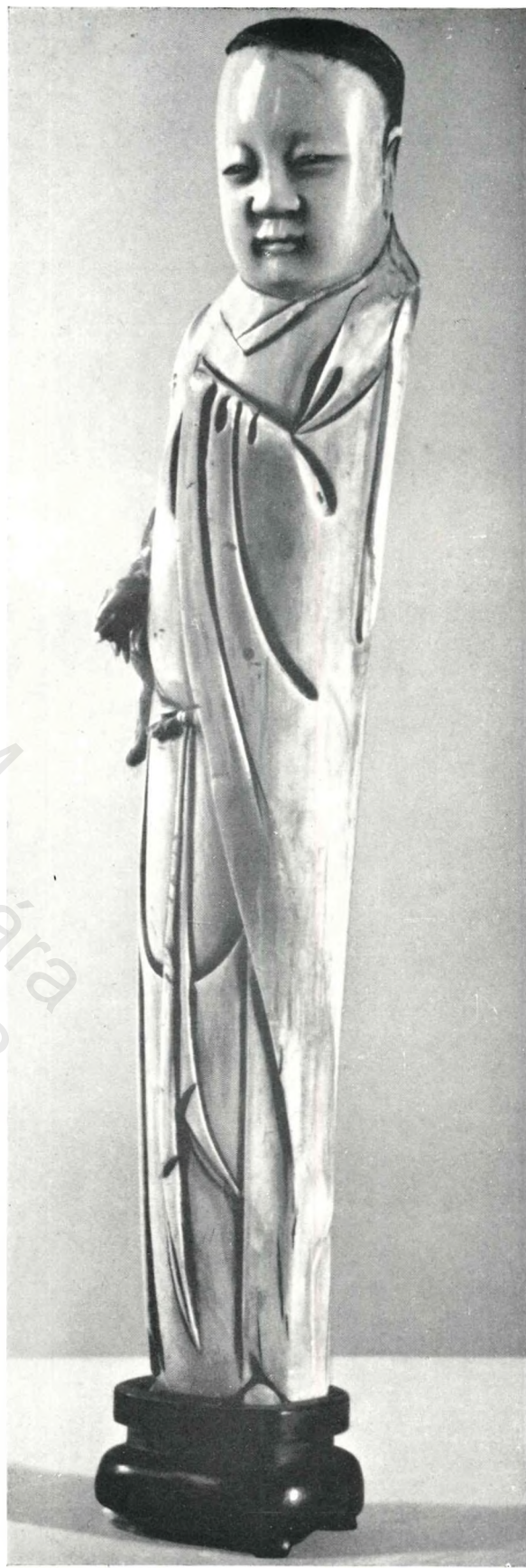

37. «Ordöggolyó». Elefántesont. 19. század.

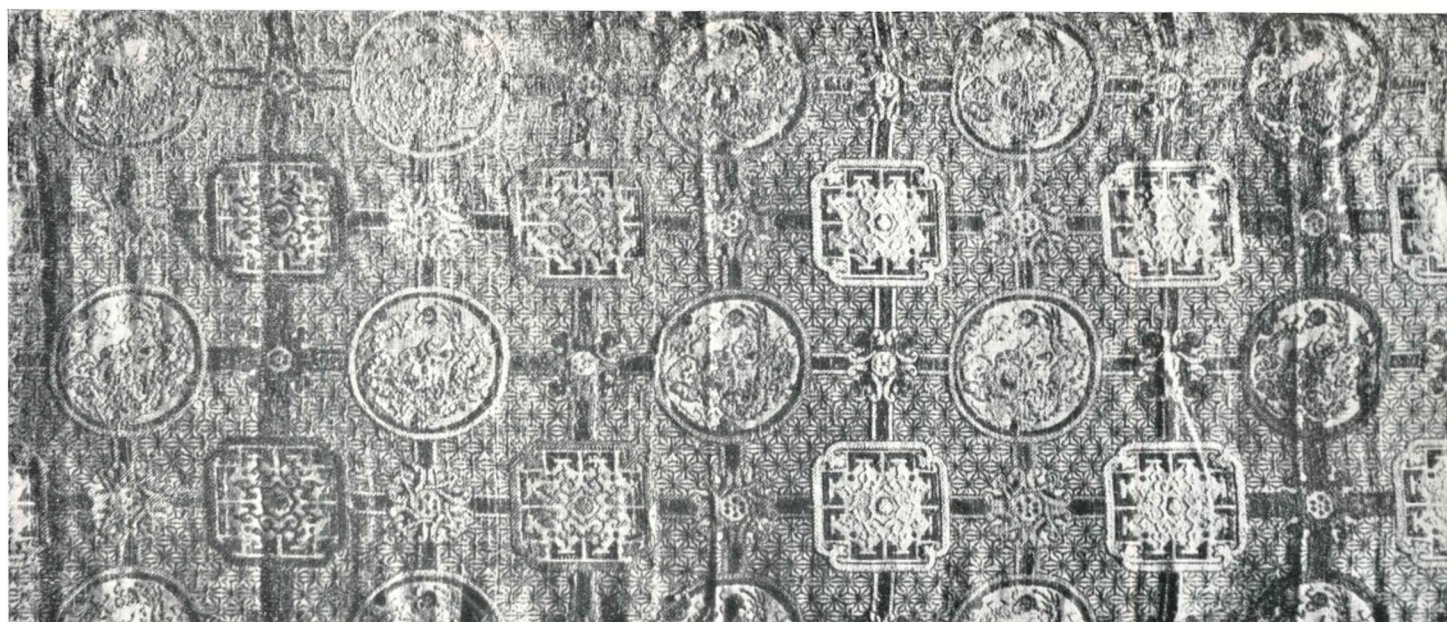
38. Mandarin. Puszpángfa-faragás.
16. század—17. század első fele.

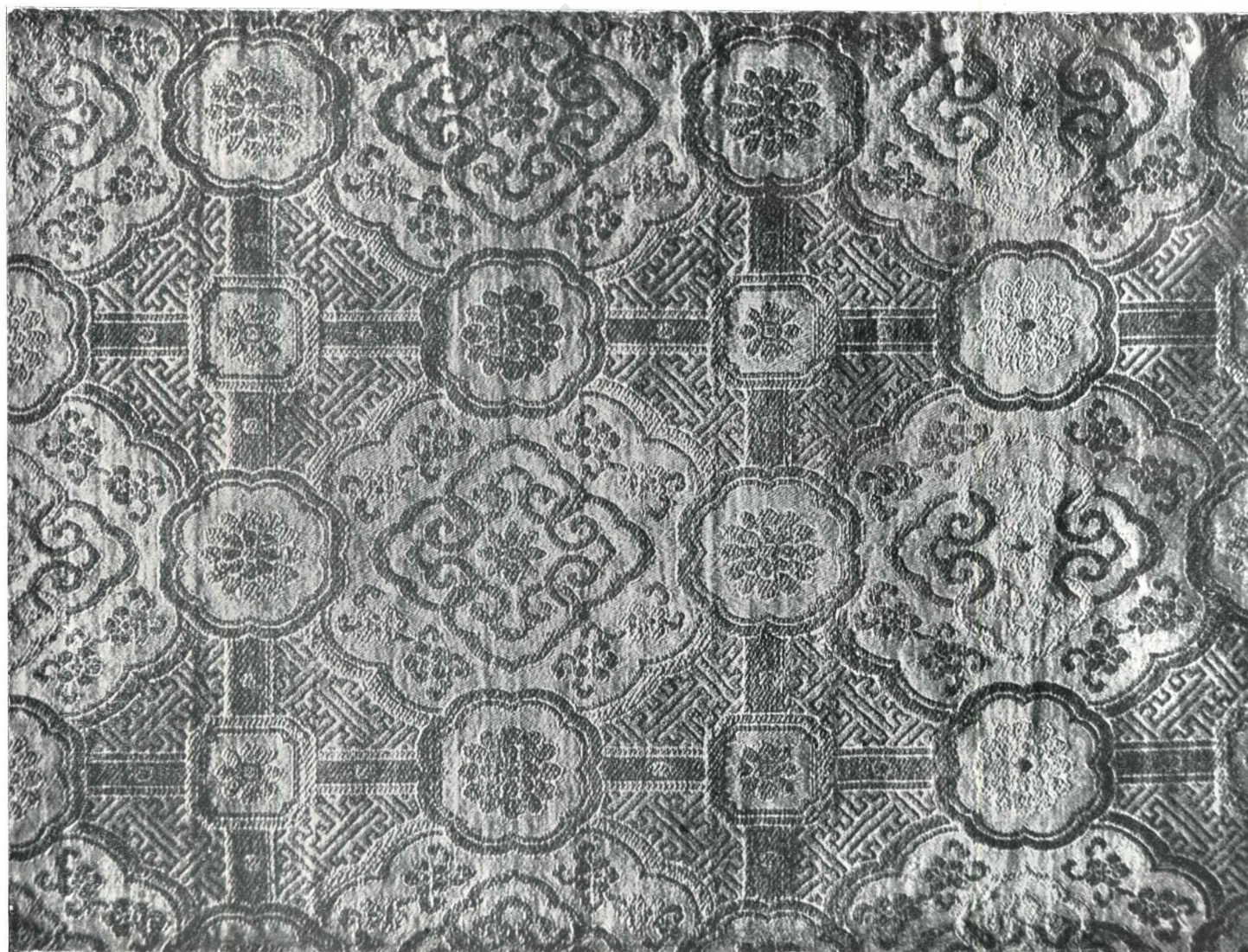
39. Halhatatlan. Elefántcsont. 17. század.

KÍNA

40. Brokát. 16. század második fele — 17. század első negyede.

41. Brokát. 17. század második fele.

42. Sztatára. Festmény, vászon alapon, 18. század második fele.

KOREA

43. Mély tál. Fehérfém. 7—9. század.

44. Váza. Keménycserép. 11—13. század.

45. Váza. Keménycserép. 16. század.

46. Mahámáyuri. Festmény papíron. 17. század.

47. Saka Nyorai. Lakk. 7—9. század.

48. Saka Nyorai. Fa, aranyozott. 11—12. század.

49. Ponty hullámok között. Festmény papíron. 1530-1580.

50. Sziklán ülő Kannon. Tusfestmény papíron. 16. század első fele.

51. Sziklán ülő Kannon. Tuszfestmény papíron. 16. század első fele. (részlet)

52. Kanó Ryósó (1768—1846). Három iddogáló. Festmény selyem alapon.

53. Tani Buncsó (1764—1840). Kora-őszi táj. Selyem alapon.

54. Araki Kampo (1831—1915). Páva. Selyem alapon.

55. Kiyonobu (1663—1729). Színpadi jelenet. Fametszet.

56. Sigenaga (1697—1765). Hotei hátán leánnyal. Fametszet.

57. Harunobu (1724—1770). Fialat leányok. Könyvillusztráció.

58. Koryuzai (működésének ideje: 1766–80). Útszéli jelenet. Színes fametszet.

59. Utamaro (1754–1806). Obi szárítók. Színes fametszet.

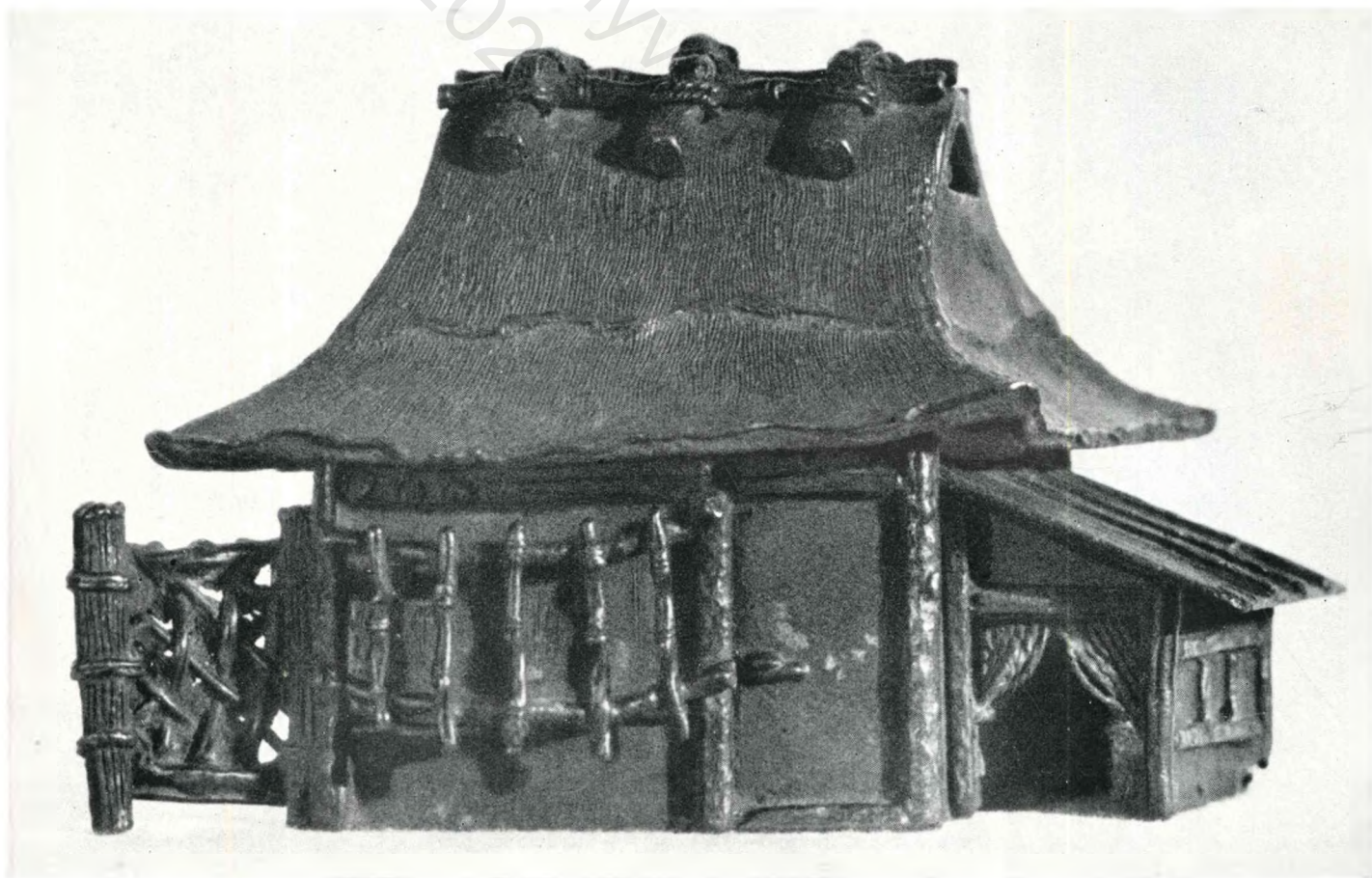
60. Saraku. Színészportré. Színes fametszet. 1794.

JAPÁN

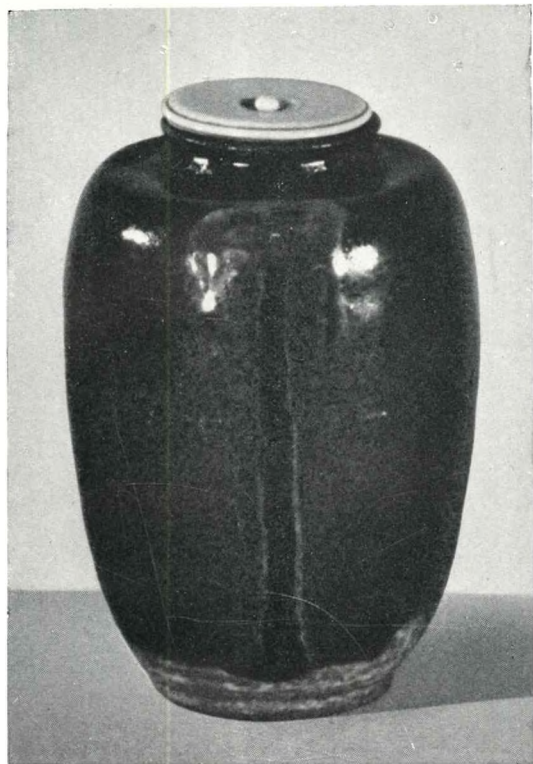

61. Szalmafedeles kunyhó. Bronz. 19. század első fele.

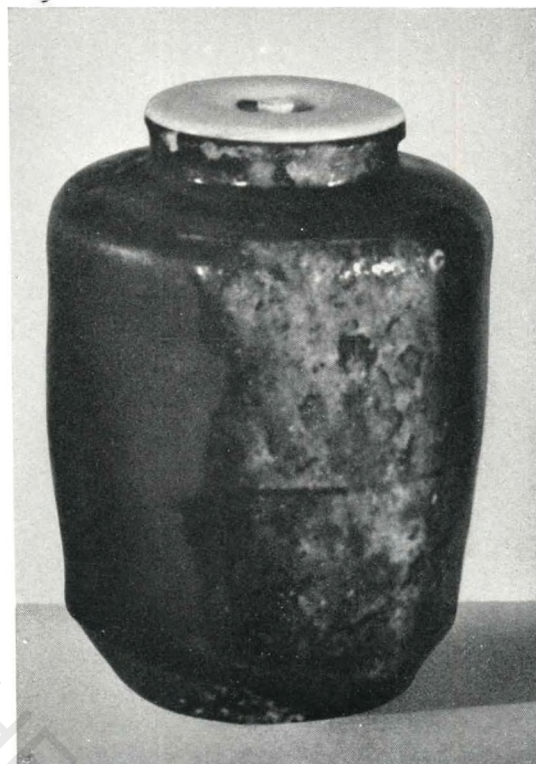

62. Parasztház. Bronz. 19. század első fele.

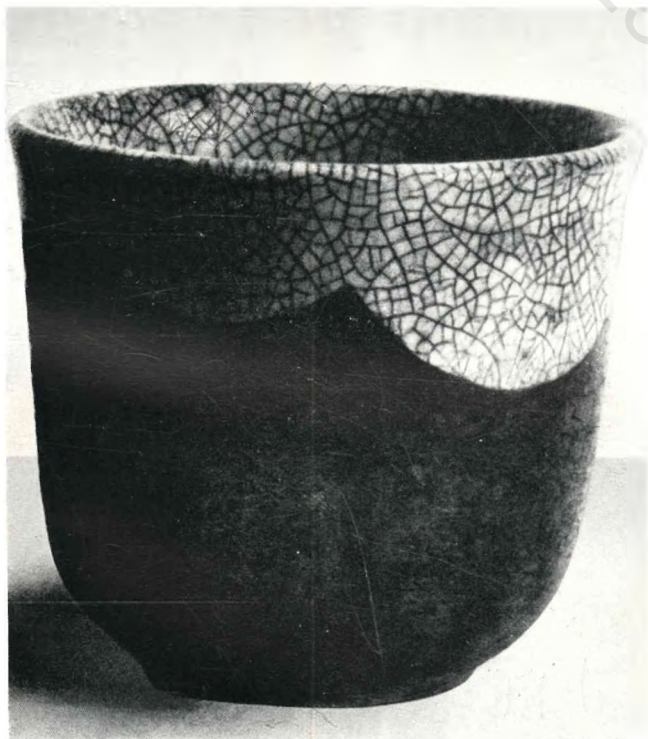

63. Teatartó. Mázas keménycserép. Szeto. 17. század eleje.

64. Teatartó. Mázas keménycserép. Sagaraki. 18. század vége—19. század eleje.

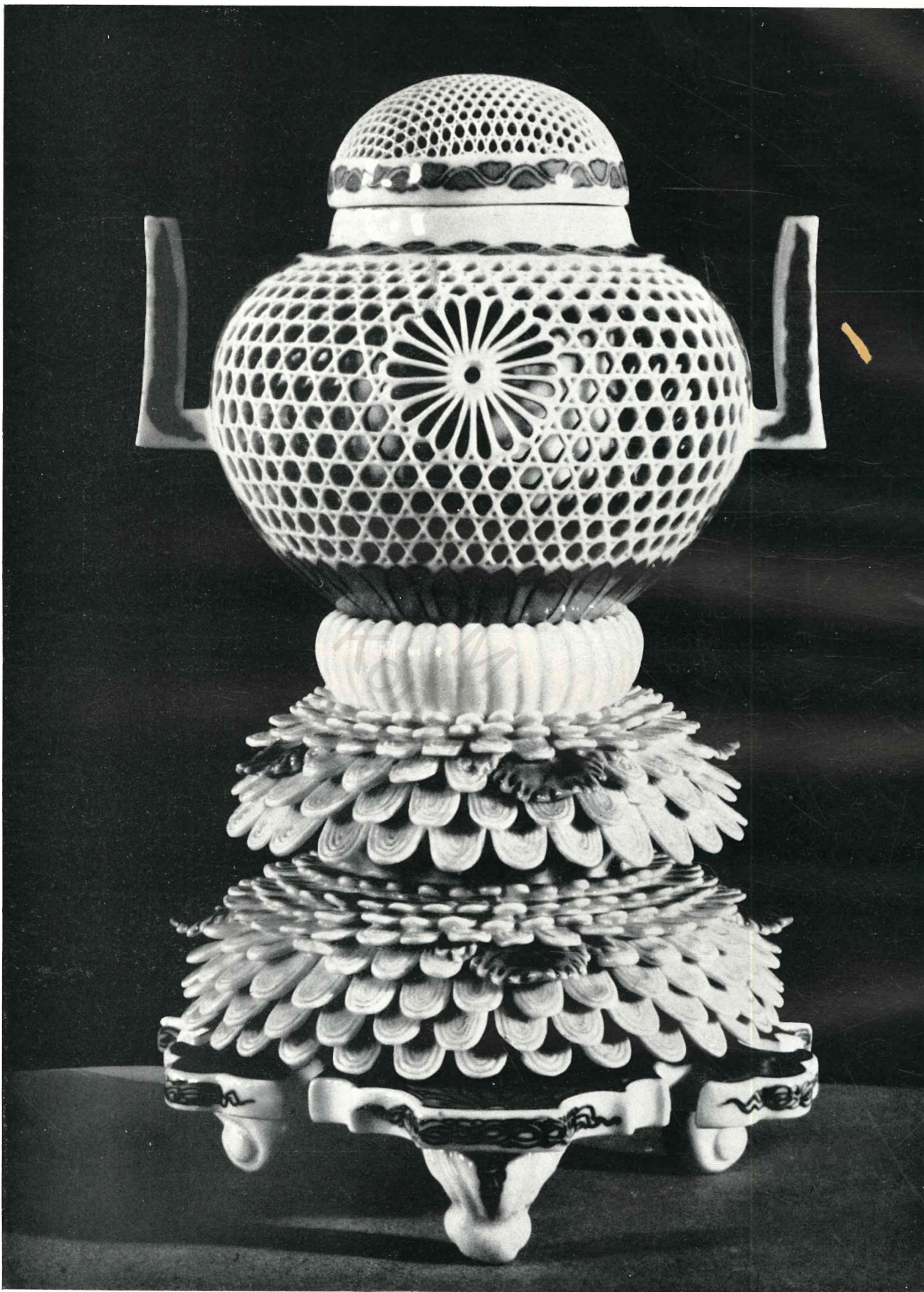

65. Teáscsésze. Keménycserép. Karatsu. 18. század

66. Teáscsésze. Mázascserép. Raku-típus. 1833.

67. Füstölő. Kék-fehér porcelán. Hiradó. 19. század eleje.

68. Kakinomoto Hitomaro. Porcelán. Hiradó. 18. század vége.

JAPÁN

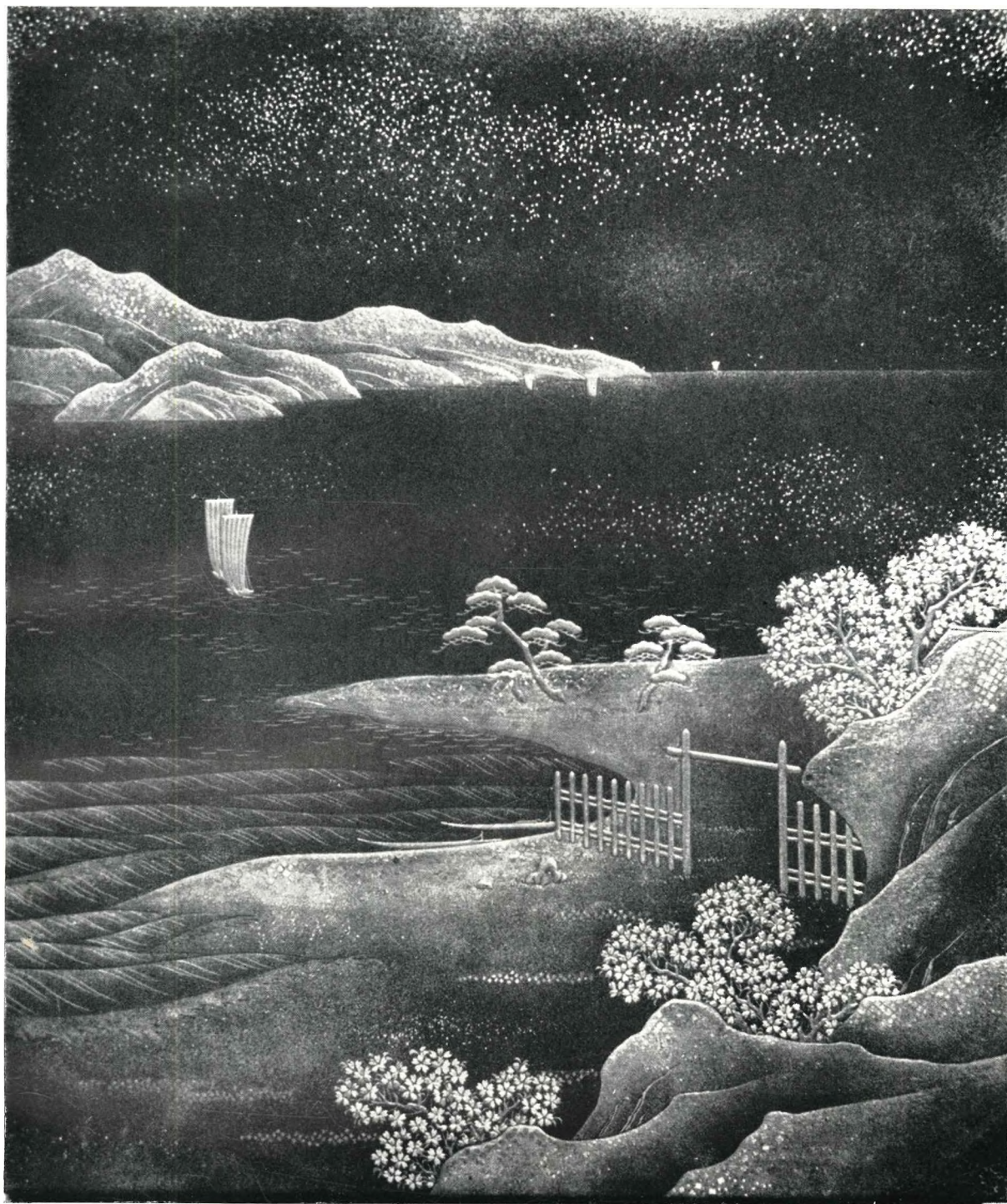

69. Kerek doboz. Aranylakk. 18. század első fele.

70. Fiókos ládikó. Fa, különböző lakkal díszített. 18. század vége — 19. század eleje.

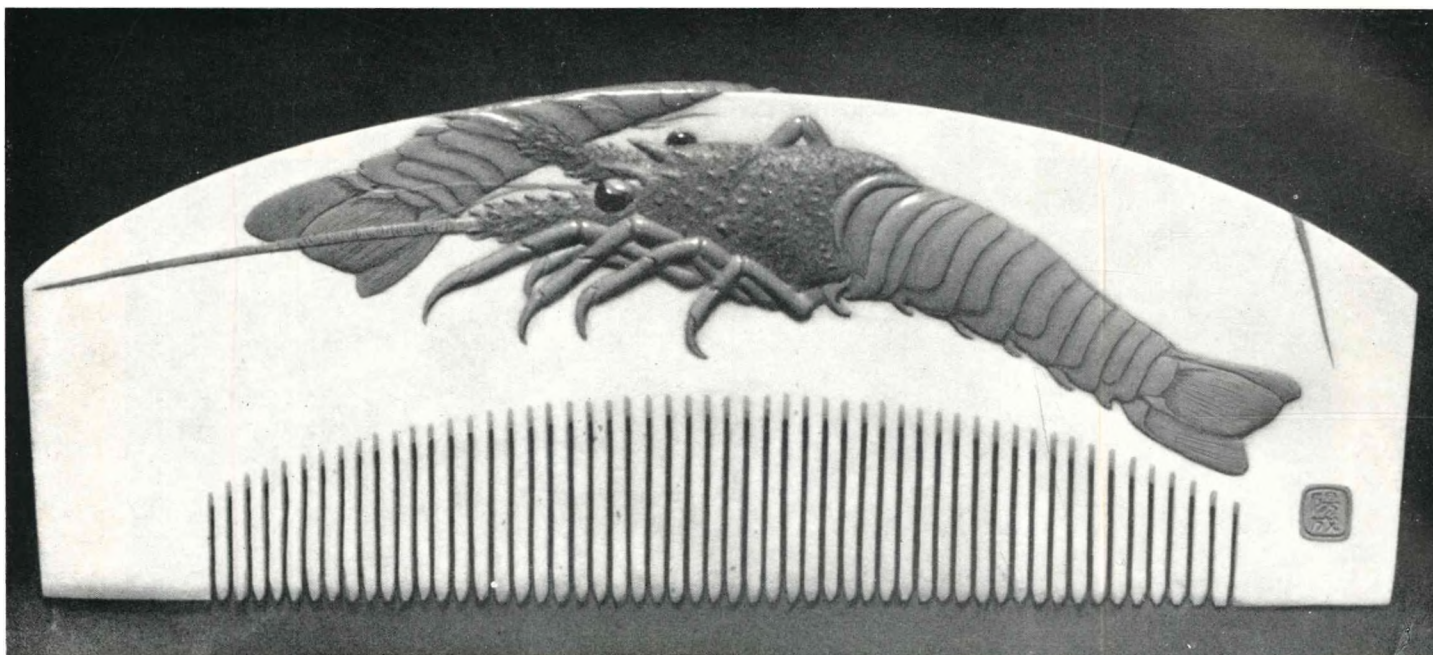

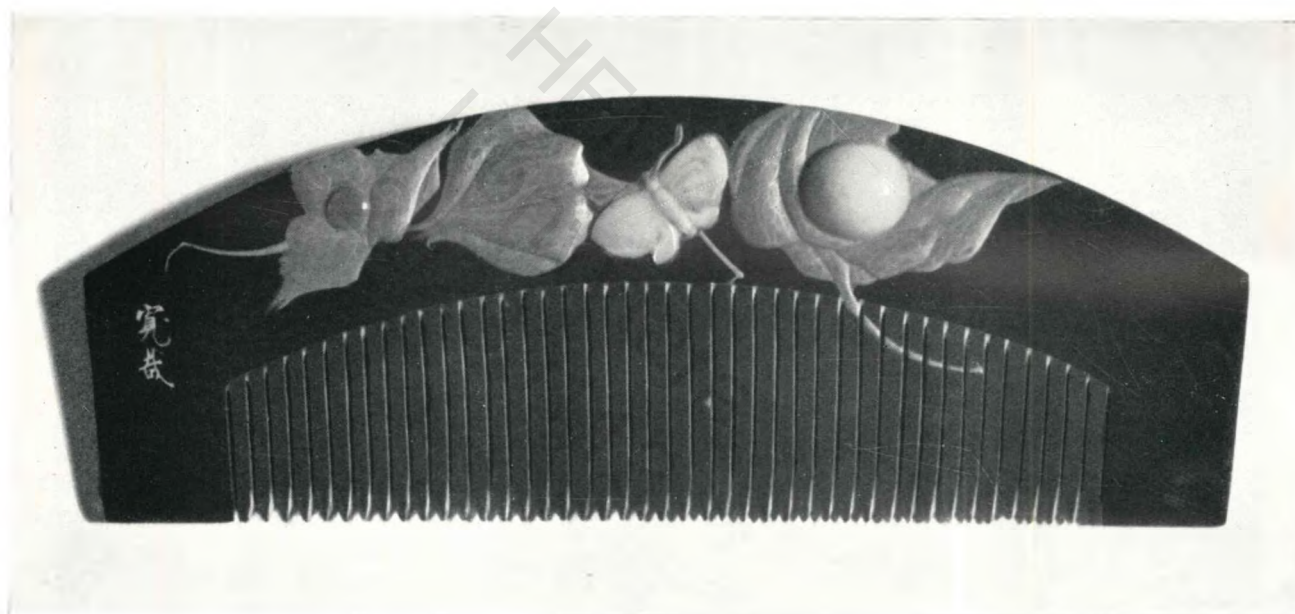
71. Dobozfedél. Fekete alapon aranylakk és berakott aranylemezek. 1850 körül.

JAPÁN

72. Elefántcsont-fésű, vörös és fekete lakkal. Yoszei. 19. század második fele.

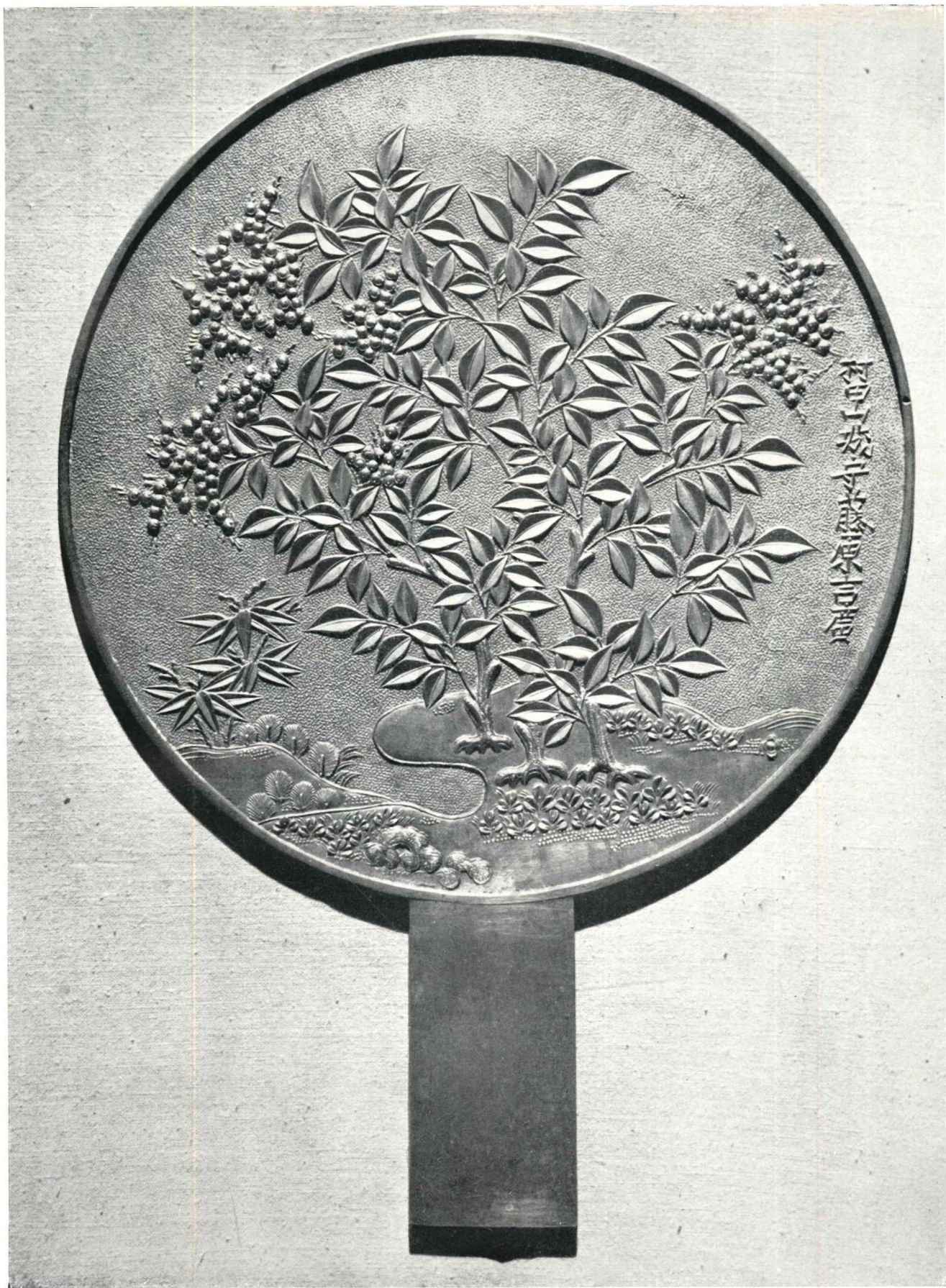

73. Teknőc-fésű, aranylakkal és berakással. Kanszai. 19. század első fele.

74. Fa-fésű, faragott gyöngyházberakással. 19. század második fele.

75. Fémtükör. 18. század vége.

76. Iida Sinsicsi, Őszi tájkép. Négyrészes ellenző, feketére lakkozott keretben. Selyem alapra festve. 1899.

77. Varjak hóval fedett nádasban. A négyrészes ellenző másik oldala. Selyemhímzés.

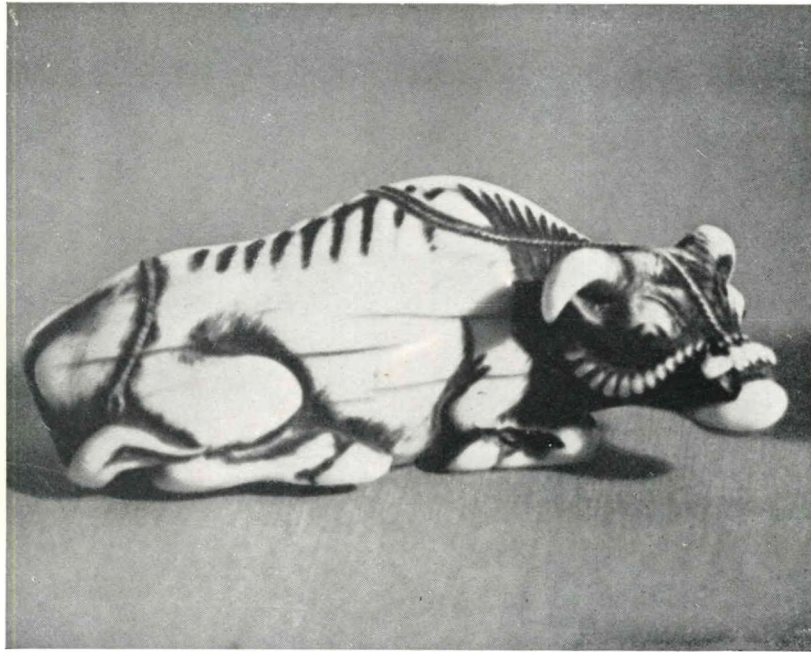

JAPÁN

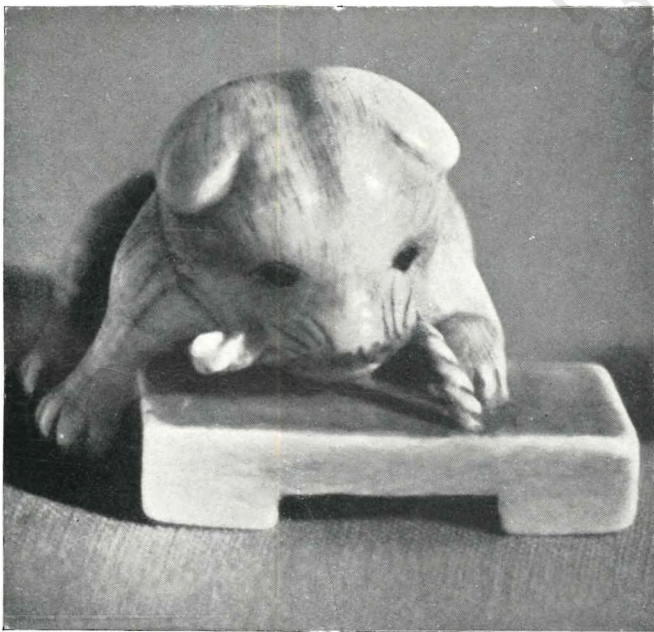

78. Fialat leány glyciniával. Elefántcsont-faragvány. Hóse. 1900 körül.

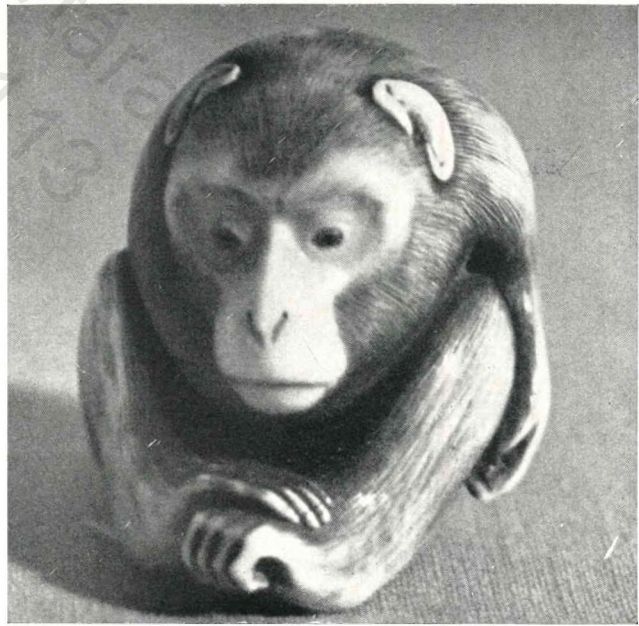

79. Bivaly. Elefántcsont gomb (netsuke). 18. század első fele.

80. Rantei. Szandállal játszó kölyökkutya.
Elefántcsont gomb, 18. század második fele.

81. Kaigyoku. Majom. Elefántcsont gomb.
19. század második fele.

INDIA

82—83. Mathura vidéke. Termékenység istennője. Cserépfigurák. I. e. 3. század előtti időből.

84. Gandhára. Maitréja. Palakó. 1—3. század.

85. Gandhára. Buddha-fej. Palakó. 1—3. század.

86. Gandhára. Bodhiszattva. Palakó. 2—3. század.

87. Gandhára. Fej. Stukko. 4—5. század.

88. Gandhára. Virágszóró. Stukko. 4—5. század.

89. Mathura. Siva-fej. Homokkő. 4–5. század.

90. Orissza. Apszarasz-fej. Palakő. 10–12. század.

91. Rádzsputána. Istenség feje. Homokkő. 11–12. század.

INDIA

92—93. Bengál. Visnu-fej. Fekete pala. 10—12. század.

94. Bengál. Visnu-fej. Fekete pala. 10—12. század.

95. Bihár. Szurja. Szürke pala. 9—10. század.

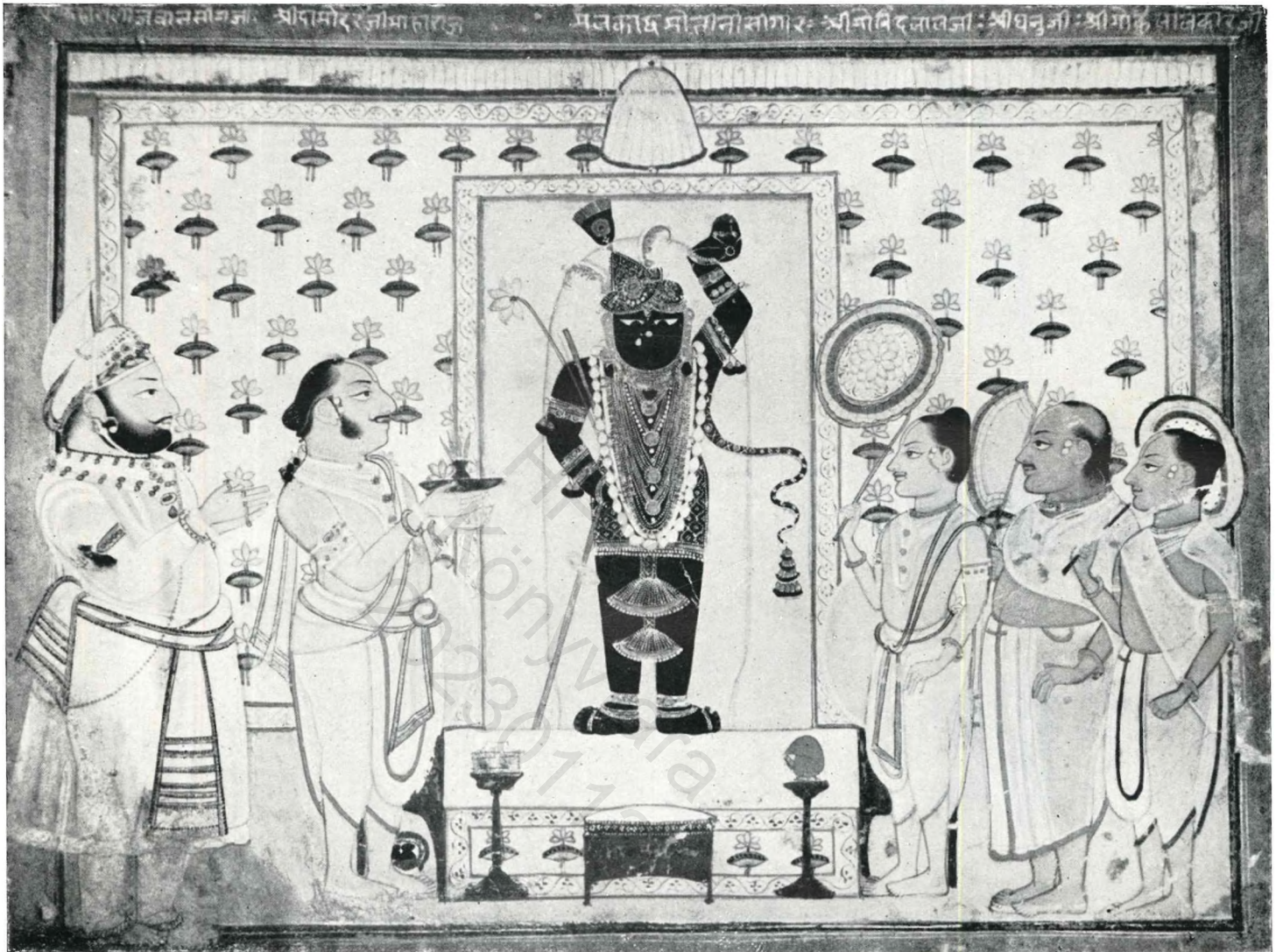

96. Bihár. Tanító Buddha. Fekete palakő. 9—10. század.

INDIA

97. Rádzsputáná. Hódolók Krisna képe előtt. Miniatura. 18. század.

98. Delhi vidéke. Reggeli tolett. Miniatura. 17. század.

99. Mahászahaszrapramardani. Aranyozott bronz, fél-drágakövekkel. 14—16. század.

100. Avalokitesvára. Aranyozott bronz. 11—12. század.

101. Buddha-fej. Aranyozott bronz. 16. század.

102. Buddha tanítványaival. Festményrészlet. 18. század.

103. Díszedény. Ezüst. 19. század vége.

104. Ráksasza. Kő. 12–14. század.

105. Meshed. Fedeles bronz-váza. 13. század.

106. Füstölő. Bronz. 15–16. század.

PERZSIA

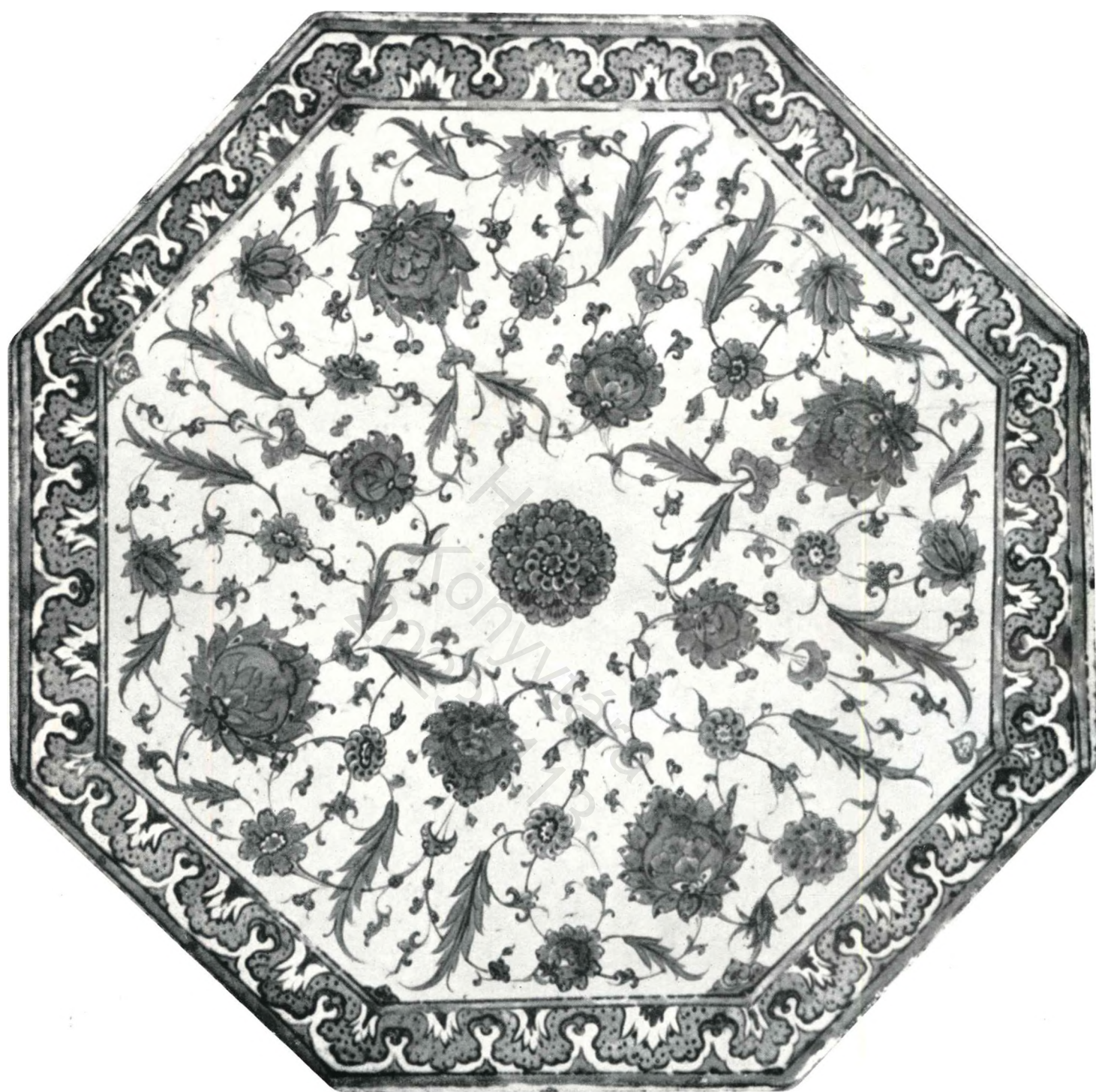
107. Szarvas. Vas, réz és ezüst berakással. 18. század.

108. Nyaklánc. Ezüst. 18. század második fele.

109. Isznik. Falicsempe. 17. század.

110. Ónozott réztál. 18. század vége.

EGYIPTOM

111. Ezüstdíszes réztál. 15. század.

112. Részlet egy vésettművű réztárlóról. 19. század első fele.

HFM
Könyvtára
20230113

N.133/2(5969)

HFM
Könyvtára
20230113

Felelős kiadó: a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának igazgatója

Felelős szerkesztő: Havas Lujza

Műszaki felelős: Benkő András

Kézirat nyomdába adásának ideje: 1954. VII. 1-én

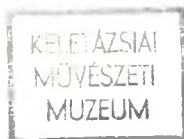
Imprimálva: 1954. IX. 16-án

Példányszám: 2100

Terjedelem 7 B/4 ív + 112 ábra

Budapesti Szikra Nyomda, V., Honvéd-u. 10 — 2143

Felelős vezető: Lengyel Lajos igazgató

HFM
Könyvtára
20230113

55-11